

LETO XXIII. Stev. 72
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Obnovljeno zaupanje najvažnejši uspeh bermudske konference

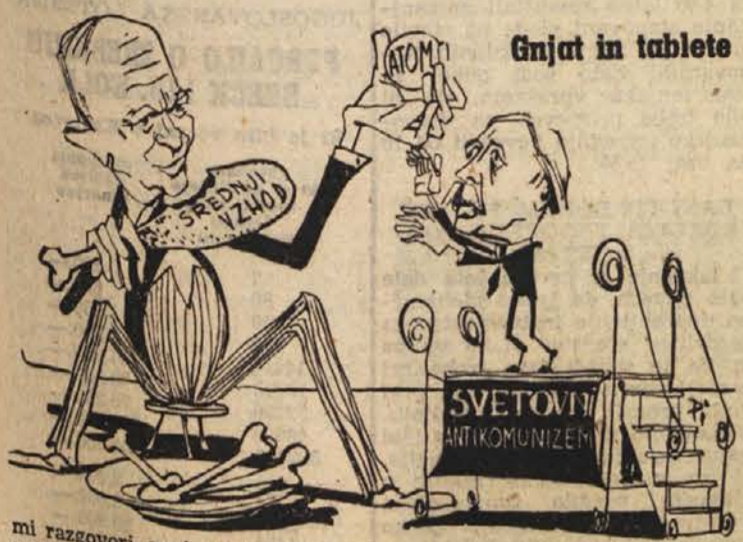
Problemi Srednjega vzhoda glavna preizkušnja anglo-ameriškega sodelovanja

London, 25. marca (Tanjug). Ameriška zveza je obnovljena. London in Washington sta se vrnila k stikom prijateljstva in medsebojnega zaupanja. To je glavni sklep v Londonu in po angleškem mnenju vsekakor najvažnejši uspeh bermudske konference.

Če pomislimo, da je angleška vojaška intervencija na področju Sueskega prekopu pred petimi meseci povzročila, da so se pretrgali uradni stiki med Veliko Britanijo in ZDA, dobiva novo vzdušje, nastalo med bermudski-

orožja, ali pa bo potrebno za to ameriško dovoljenje.

Sadovi bermudske konference o skupni angleško-ameriški politiki na Srednjem vzhodu, čemur so angleški ministri posvetili največ naporov, ne nudijo razlogov za optimizem. V ameriških krogih v Londonu pravijo, da se gledišča obeh vlad niso spremenila, in pripominjajo, da bodo ti problemi glavna preizkušnja bodočega anglo-ameriškega sodelovanja. Razlik v glediščih o Srednjem vzhodu, vlogi OZN, trgovini s Kitajsko in drugih vprašanjih v angleških krogih ne prikrivajo. V Londonu zdaj največ govore o uradni napovedi, da je bermudska konferenca zagrozila z izolacijo Egipta v arabskem svetu, ker se je težiče zanimanja premaknilo s Kaira na Bagdad. Razen napovedane anglo-ameriške podpore načelom za ureditev sueskega vprašanja, izglasovanem v Varsovnem svetu pred napadom na Egipt, veljajo za druge strani »izolacije« Kaira načelna privolitev Saudske Arabije v Eisenhowerjevo doktrino, in dogodki v Siriji. Arabski viri v Londonu pa poudarjajo, da sloni sporazum Egipta, Saudske Arabije, Sirije in Libanona na čvrstih temeljih in da uveljavljajo štiri dežele isto-
vetno zunanjo politiko.

Gnjat in tablete

mi razgovori, svoj polni pomen v politiki obeh vlad in v mednarodnih stikih.

Anglo-ameriško uradno poročilo, ki kaže na široko stopnjo sporazuma o temeljih politike, je prispevek k okrepljeni zahodnega bloka. Ton uradnega dokumenta pa je po mnenju nepristranskih opazovalcev hkrati prinesel v mednarodni položaj element zaskrbljenosti kot prispevek k zaostritvi stikov z Vzhodom. Na Bermudih o razorožitvi sploh niso govorili, kar to trditve potrjuje. V političnih krogih pripominjajo, da konkretni sporazumi, doseženi na Bermudskih otokih, samo potrjujejo že prej sprejete sklepe. Dobava ameriških raketnih izstrelkov Veliki Britaniji, »za angleško vladno najvažnejši sklep«, je bila v načelu dogovorjena že v februarju med obiskom angleškega ministra za obrambo Sandysa v Washingtonu. Drugi pomembni sklep, po katerem so se ZDA pridružil vojaškemu odboru Bagdadske zveze, je bil sprejet pred dvema tednoma v Washingtonu brez posvetovanja z angleško vlado. Funkcionarji v Londonu pozdravljajo sporazum, po katerem bo Velika Britanija brezplačno dobila sodobne ameriške rakete, kot potezo, ki bo Macmillanovi vladi omogočila znatne prihranke v oboroževanju. Vendar pa pogoji sporazuma žalijo ponos mnogih Angležev, ker bo-

Kairo je obsodil

gledišče ZDA in Britanije o Srednjem vzhodu

Kairo, 25. marca (Tanjug). - Kairo je obsodil poročilo o razgovorih na Bermudih ter gledišče ZDA in Velike Britanije o problemih Srednjega vzhoda. Obsodil je zlasti zanemarjanje palestinskega problema in sklep, da se ZDA pridružijo vojaškemu odboru Bagdadske zveze. V pooblaščenih egiptovskih krogih izjavljajo, da je konferenca na Bermudih povsem zanemarila arabske pravice. Objavljeno poročilo je po mnenju egiptovskih političnih krogov nadaljevanje politike, usmerjene na razbijanje arabske enotnosti. ZDA in Velika Britanija sta molče prešli prek prej sprejetih resolucij svetovne organizacije o palestinskem vprašanju.

V tem, da so se ZDA pridružile vojaškemu odboru Bagdadske zveze, vidijo v Egiptu neposredno posledico tako imenovane Eisenhowerjeve doktrine in element poslabšanja položaja na Srednjem vzhodu. Na drugi strani pa to mačajo splošno formulacijo o Srednjem vzhodu in zmerni ton poročila v tem oziru kot izraz

želje ZDA, da ne bi zaostriale svojih stikov z arabskimi deželami. Egipt, Sirija in Jordan so se že začeli posvetovati o sadovih bermudske konference in o skupnem stališču, ki ga bodo te dežele sporočile posebnemu odposlancu predsednika Eisenhowerja Richardsu, ko bo v kratkem obiskal Sirijo, Jordan in Egipt.

Začenjam osemtrideseto sejo obeh domov Zvezne ljudske skupščine, je rekel med drugim podpredsednik Simić, ki se po neizprosnih negotovnosti spremeni v spominsko sejo ob nenadni smrti našega nepozabnega prvega predsednika tovariša Moše Pijade. Pokojni ni imel rad in ni trpel fraz. Bil je preprost in neposreden. Kot prekaljen borec in revolucionar je budil pobudo drugih in se veselil takšnega sodelovanja. Zadrževal je od tovarišev, naj izpolnjujejo svoje dolžnosti, prav tako pa je pričakoval od njih, da uveljavljajo tudi svoje pravice. Od tod njegovi veliki uspehi organizatorja in pobudnika zelo raznovrstnih dejavnosti v uspešnem opravljanju javnih poslov. V Ljudski skupščini sta prišla do izraza močni duh in univerzalna intelektualna moč tega revolucionarja in političnega voditelja.

Delegacija italijanskih socialistov v Beogradu

Beograd, 25. marca (Tanjug). Davi sta prispela v Beograd člana delegacije Socialistične stranke Italije Tulio Vecchiotti in Dario Valori. Jutri bo prispel tudi tretji član delegacije Vittorio Foa. Funkcionarji italijanske Socialistične stranke se bodo s predstavniki Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije razgovarjali o pospeševanju medsebojnih odnosov in o perečih vprašanjih mednarodnega delavskega gibanja.

Delegacija italijanske Socialistične stranke bo ostala v Jugoslaviji teden dni. Obiskala bo tudi nekatere kraje v državi.

Zadnji sestanek

Daga Hammarskjölda s predsednikom Naserjem

Kairo, 25. marca (Tanjug). Razgovori med generalnim sekretarjem OZN in egiptovski vlado bodo praktično zaključeni nocoj, ko se bosta Naser in Hammarskjöld tretjič in zadnjič sestala.

Kakor poročajo, bosta na sestanku govorila o nekaterih podrobnostih v zvezi s plovbo po Sueskem prekopu. Egiptovski uradni krogi izražajo optimizem in zadovoljstvo spriču vzdrušja iskrenosti in razumevanja, v katerem so potekali razgovori. Ti krogi pravijo, da so na razgovorih

obravnavali razne vidike vprašanja razporeditve varnostnih sil na demarkacijski črti ter vprašanje plovbe po Akabskem zalivu, zlasti pa po Sueskem prekopu, ki bo v kratkem tudi formalno odprt. Kakor poudarjajo, Hammarskjöld med razgovori ni stavil nobenih formalnih predlogov v zvezi s katerikoli vprašanjem, o katerem so govorili.

Poučeni egiptovski viri pravijo, da so bili razgovori zelo koristni in da so v marsičem pripomogli k razjasnitvi nekaterih vidikov sueskega vprašanja.

V navzočnosti generalnega sekretarja OZN Hammarskjölda so danes dopoldne dvignili vlačilec »Edgar Bonnet«, ki je bil med napadom na Egipt potopljen v jezeru Tamsah pri Ismailiji. S tem je bila odstranjena ena največjih ovir za plovbo po Sueskem prekopu. Treba je dvigniti le še fregato »Abukir«, kar bodo storili do konca tega tedna.

Sodijo, da bo Sueski prekop odprt pred določenim rokom, t. j. pred 10. aprilom. Medtem bo egiptovska vlada čez pet dni objavila podrobnosti svojega stališča do obnovitve plovbe skozi Sueski prekop in pogoje za plovbo.

V Port Saidu in Kafr el Dauaru

Naša gospodarska delegacija si je v nedeljo ogledala Port Said, večerj pa središče tekstilne industrije

Kairo, 25. marca (Tanjug). Jugoslovska delegacija s Svetozarjem Vukmanovićem na čelu je večerj dopoldne s posebnim letalom egiptovskega predsednika obiskala Port Said, kjer se je mudila do popoldne. Na letališču v Gami, kjer so bili med napadom na Egipt ogorčeni boji, je podpredsednika Vukmanovića sprejel guverner mesta Abdel Aziz Safet, ki je jugoslovske goste seznanil s posledicami agresije in obnovi Port Saida.

Podpredsednik Vukmanović je potem položil venec na skupni grob žrtev agresije, potem pa si je ogledal gradbišča v Port Saidu. Povsod v mestu so meščani in delavci podpredsednika Vukmanovića in člana delegacije prisrečno pozdravljali z vzkliki »Tito-Nasere!«. Delegacija si je komaj utirala pot skozi množico. Svetozar Vukmanović je nato obiskal sedež egiptovske uprave prekopu, kjer ga je pozdravil direktor uprave Mahmud Junis in mu pojasnil, kako potekajo očiščevalna dela na prekopu in kako je za znameniti delavci na prekopu, ki so bile med napadom na Egipt v glavnem uničene. Po kosihu, ki ga je priredil podpredsedniku Vukmanoviću guverner Port Saida, se je delegacija vrnila v Kairo.

Danes dopoldne je podpredsednik Vukmanović odpotoval z vlakom v Kafr el Dauar, center egiptovske tekstilne industrije, od koder nadaljuje pot v Aleksandrijo. Spremlja ga jugoslovska veleposlanik Djerđa.

Jutri zjutraj bo delegacija obiskala pokrajino osvoboditve, zvečer pa ji bodo priredili na veleposlanstvu v Kairu svečan sprejem.

Poglabljanje prijateljstva

med Poljsko in Indijo se bo po obisku predsednika Cyrankiewicza še stopnjevalo

New Delhi, 25. marca (Tanjug). Poljski ministrski predsednik Cyrankiewicz je danes prispel na uradni obisk v Indijo, kjer bo ostal 10 dni. Na delijskem letališču so ga razen ministrskega predsednika Nehruja sprejeli člani vlade in diplomatskega zbora kakor tudi velika množica ljudi, ki ga je navdušeno pozdravila. V pozdravnem govoru je Cyrankiewicz poudaril vlogo predsednika Nehruja na mednarodnem diplomatskem torišču in njegova prizadevanja za ublažitev mednarodne napetosti, zboljšanje sode-

lovanja med narodi in ohranitev miru na svetu. Poudaril je tudi, da je Poljska pripravljena skupaj z Indijo delovati za ohranitev miru.

Ministrski predsednik Nehru je v svojem govoru poudaril prijateljske odnose med Indijo in Poljsko in izrazil upanje, da bo obisk prispeval k poglobitvi sedanjega prijateljstva med obema deželama.

Na dosedanjem potovanju po Aziji je Cyrankiewicz obiskal Burmo in Kambodžo.

S KOMEMORATIVNE SEJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE MOŠA PIJADE - MISLEC IN DRŽAVNIK

O velikem revolucionarju in dolgoletnem delavcu v izgradnji našega parlamentarnega življenja je govoril podpredsednik Skupščine Vladimir Simić

Beograd, 25. marca (Tanjug). Zvezna ljudska skupščina je imela danes ob 11 spominsko sejo, posvečeno spominu nedavno umrlega, predsednika Moše Pijade. O velikem revolucionarju in dolgoletnem delavcu v izgradnji našega parlamentarnega življenja je govoril podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić.

sodeloval med drugim pri sestavljanju znanih »fočanskih predpisov« iz februarja 1942. Svoje sodelovanje je opisal v članku, ki je bil objavljen tik pred njegovim odhodom v Veliko Britanijo na čelu naše parlamentarne delegacije. O teh predpisih je napisal, da so bili sizzraz dotlej pridobljenih izkušenj in dotlej opravljene organizacije, znana kodifikacija pravil, nastalih v razvoju naše borbe in sda se pri tem ni bilo treba nič izmišljati, marveč zgolj ustrezno izraziti samo stvarnost.

AVTOR ZGODOVINSKIH SKLEPOV

Ker se je osvobojeno ozemlje čedalje bolj širilo, je bila čedalje bolj potrebna tudi čvrsta povezanost vseh dejavnosti, vojaških in političnih. V politični dejavnosti je imel pokojni izredno važno in splošno priznano vlogo. Ljudstvo je v svoji vstaji strmoglavilo staro oblast in tovariš Pijade je bil eden tistih, ki so se globoko zavedali, kako nujno potrebno je, da ljudstvo upostavi tudi svojo oblast, v kateri bo samo gospodar in ki jo bo samo uveljavljalo. Prava sreča, da je takšna vloga v veliki meri pripadla staremu in prekaljenemu borcu in revolucionarju, razgledanemu političnemu voditelju, možu, ki je bil temeljito podkovan v teoriji marksizma-leninizma in ki je dobro poznal naše narode in njihove resnične demokratične težnje. Ta njegova vloga se vleče ko rdeča nit skoz vse poznejše dogodke in dogajanja do trenutka, ko ga je neizprosna smrt izrgala iz naših vrst. Na prvem zasedanju AVNOJ v novembru 1942 v Bihacu je imel Moša Pijade kot svetnik referat o organizaciji AVNOJ. V njem je pojasnil pogoje, ki so privedli

do njegove ustanovitve in njegove organizacijsko sestavo ter poudaril, da se mora to predstavniško telo v svojem delu naslanjati na narodnoosvobodilne odbore. Poudaril je prav tisto, kar je bila demokratična vsebina novega političnega predstavniškega telesa in nove oblasti. To bistvo je tovariš Tito na tem zasedanju izrazil z besedami, da so »s tem položeni temelji, na katerih bomo gradili novi, pravičnejši red v deželah Jugoslavije, da so položeni temelji, na katerih bomo skovali resnično bratstvo in enakopravnost vseh narodov Jugoslavije, temelji prave resnične demokratične oblasti«. Ustvarjalna vloga Moše Pijade se je čedalje bolj širila in poglabljala. Ko je prišlo do drugega zasedanja AVNOJ, 29. novembra 1945 v Jajcu, je bil izvoljen za podpredsednika tega najvišjega političnega telesa. Aktivno je sodeloval in bil eden izmed avtorjev znanih zgodovinskih sklepov.

PRAVI MOZ JE PRISEL NA PRAVO MESTO

Po zmagi v vojni in popolni osvoboditvi dežele, potem ko je na tretjem zasedanju AVNOJ v Beogradu kot podpredsednik poročal o delu med obema zasedanjima, je nastalo v njegovi parlamentarni dejavnosti obdobje osmih let, ki je bilo za obnovo in izgradnjo dežele, izgraditev temeljev socialističnih družbenih odnosov in izgradnje socializma v naši deželi izredno važno. To svojo dejavnost je pokojni razvil kot predsednik zakonodajnega odbora. Na tem položaju je bil v začetni Ljudski skupščini med obema sklicanjema Ljudske skupščine FLRJ in v ustavodajnem odboru ustavodajne skupščine. Njegova dejavnost je bila vestranska in izredno plodna.

Nehru v parlamentu

Indijski premier je začel zunanjepolitično debato

New Delhi, 25. marca (Tanjug). Ko je ministrski predsednik Nehru danes začel zunanjepolitično debato v Spodnjem domu indijskega parlamenta, je znova predlagal, naj bi se voditelji velikih držav, zlasti ZDA in Sovjetske zveze, sestali in proučili mednarodne probleme. Nehru je rekel, da je njihov sestanek pred nekaj leti nekoliko zboljšal mednarodno vzdušje in da sedanji položaj na svetu zahteva, da se znova sestanejo.

Ko je govoril o razmerah na Srednjem vzhodu, je Nehru rekel, da je nekaj upanja, da bodo naši zadovoljivi izhod glede Sueskega prekopu, da pa to ne pomeni, da bodo istočasno uredili vsa ostala srednjevzhodna vprašanja. Srednji vzhod ostane kritična točka. V nadaljevanju svojega govora je Nehru znova kritiziral vojaške zveze, zlasti Bagdadsko in Maniško, »ki sta prizadeli Indijo bolj kakor katerikoli druga«, ker razširjata področje hladne vojne

do meja Indije. Nehru je poudaril, da so vojaške zveze samo po imenu obrambne, v resnici pa je njihov značaj agresiven. Po njegovem mnenju so nedavne dogodke na Srednjem vzhodu in v Srednji Evropi zakrivile zveze. Namesto razširitve vojaških zvez bi morali ubrati pot miru.

O razorožitvi je Nehru rekel, da je nekaj upanja, da bodo razgovori o tem vprašanju rodili sadove, da pa ni velik optimist, ker je že večkrat tako kazalo, pa je ostalo vse pri starem. Pripomnil pa je, da je vsekakor treba nadaljevati prizadevanje, da bi dosegli razorožitve, ker lahko vsaka druga pot privede do katastrofe.

Ko je odgovarjal na ponovno zahtevo opozicije, naj bi Indija izstopila iz Commonwealtha, je Nehru rekel, da je po njegovem mnenju članstvo v tej organizaciji še zmerom koristno. Pripomnil pa je, da tudi sam čuti, da bo treba nekega dne proučiti to vprašanje. Nehru je znova poudaril stališče indijske vlade, da je Kašmir neločljivi del Indije. Glede portugalske kolonije Goe je napovedal, da se bo vlada kmalu posvetovala z voditelji opozicije o bodočih akcijah.

Pokojni je bil že med ljudsko revolucijo eden najuglednejših idejnih, političnih in organizacijskih kovačev narodnoosvobodilnih odborov, teh temeljnih enot nove ljudske oblasti. Plodno je

VREMENSKA NAPOVED
za torek, 26. marca
Spremenljivo do precej oblačno.
Temperatura ponoči med 3 in 8, dnevno do 16 stopinj C.

S SEJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE, POSVEČENE SPOMINU MOŠE PIJADA

VES SE JE POSVETIL BOJU ZA SOCIALIZEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

Lahko bi rekli, da je imel pokojni prirodni smisel za pravo in pravno pravilo, za državo in pravne ustanove. Posebno razumevanje je imel za funkcije ustanov, pravne forme in pravna pravila v pogojih prehoda iz kapitalizma v socializem. Od tod tudi njegovo posebno zanimanje za pravno teorijo in takšnih pogojih in za razvoj pravne misli nasploh. Od tod njegova privržnost ideji brezpogojne socialistične zakonitosti, kakor tudi ostru obsodba sleherne zlorabe. Njegove razprave so zgovorni primeri resničnega boja za pravico v socialistični državi.

DEJAVNOST MOŠE PIJADA V VRHOVNIH PREDSTAVNIŠKIH TELESIH

Ce bi hoteli iz vsestranske dejavnosti Moše Pijada v naših vrhovnih predstavniških telesih

poudariti tisto, kar je najbolj prešinjal njegovo duhovno, moralno in intelektualno osebnost, tedaj lahko rečemo, da se je zgodilo to ob določanju temeljnih načel oziroma idejnih temeljev družbenega, političnega in pravnega sistema naše socialistične skupnosti. Ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije ter ustavni zakon kot njena bistvena sprememba in dopolnitev iz januarja 1953 sta pritegnila vso njegovo osebnost. O osnutku ustave je sam rekel, da je stvar ljudske borbe, da je ustava pisana s krvjo, zgrajena na kosteh tisočev, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo.

Ustavni zakon iz januarja 1953 je bil sprejet v znatno spremenjenih splošnih pogojih. Nekaj let prej so nastale v naših družbenih odnosih bistvene spremembe in bogate izkušnje so nalagale tudi bistvene spremembe v družbenih in pravnih temeljih naše socialistične demokracije.

Znano je zlasti pokojnikovo zanimanje in delo na področju materialnega in formalnega kazenskega prava in zakonodaje. Njegov humani in človeški odnos do mladine je prišel zlasti do izraza, ko je šlo za določbe kazenskih sankcij nasproti mladiletnikom in mlajšim ljudem. Pokojni je bil tudi pobudnik in eden glavnih predlagateljev in redaktorjev vseh poslovnikov naših političnih predstavniških teles, kakor tudi njihovih številnih odborov in komisij. Pravi in glavni politični voditelj na širokem področju teh poslov ni bil samo od 28. januarja 1954, ko je bil izvoljen za predsednika Zvezne ljudske skupščine, marveč dolga leta, med vsi izgradnji našega socialističnega parlamentarnega prava in sistema. Vso svojo neizčrpano energijo je posvetil boju za pravice delovnega človeka in delavskega razreda, boju za socializem. Stojčič dosledno na tem stališču se je vztrajno boril tudi za mir med narodi, za poravnavanje mednarodnih sporov in spopadov po mirni poti, za mednarodno sodelovanje na podlagi medsebojnega spoštovanja enakopravnosti in suverenosti sleherne dežele.

KOVAL JE ZGODOVINO NASIH NARODOV

S toričski družbenega, političnega, pravnega in kulturnega življenja socialistične Jugoslavije je odšel v trenutku njenega izredno važnega, napornega, toda vztrajnega in vsestranskega poleta eden izmed njenih najpomembnejših voditeljev in političnih prvakov. Misleca in državnik, politika in publicista, znanstvenega delavca, umetnika, neustrašnega borca in revolucionarja, čigar življenjska pot in vsestranska dejavnost sta nerazdružljivo povezana z zgodovino jugoslovanskih narodov in celotnim dogajanjem v vodilni sili izgradnje socializma v naši deželi — Komunistični partiji Jugoslavije, legendarnega partizanskega borca in organizatorja, priljubljenega čiče Janka ni več med nami. Koval je zgodovino svojih narodov in v tem stvarjanju je zgorel ter častno prišel v njihovo zgodovino kot zgodovinska osebnost. Narodi Jugoslavije so v svojih čustvih in zavesti globoko doživeli in spoznali to veliko izgubo.

Po govoru Vladimira Simića je Skupščina z enominutnim molkom počastila spomin pokojnega Moše Pijada, potem pa je sklenila, da bodo v poslopiju Zvezne ljudske skupščine postavili pokojnikov doprni kip.

SEJA UNIVERZITETNEGA SVETA LJUBLJANSKE UNIVERZE

NOVA INŠTITUTA pri oddelku za veterino

Ljubljana, 25. marca. — Danes je bila v sejni dvorani rektorata ljubljanske univerze X. redna seja Univerzitetnega sveta pod predsedstvom dr. Franceta Hočevarja. Dnevni red je obsegal večje število točk, tako da so najvažnejšo točko, razpravo o socialno-ekonomski dejavnosti študentov, preložili na soboto.

Po poročilu predsednika Univerzitetnega sveta in poročilu rektorja dr. Božidarja Lavriča je Univerzitetni svet razpravljal in sklepal o potrditvi predloga fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo o ustanovitvi Inštituta za anatomijo, histologijo in embriologijo ter Inštituta za fiziologijo in farmakologijo kot osnovni učni znanstveni ustanovi pri oddelku za veterino. Govora je bilo tudi o predlogu pravno-ekonomske fakultete o ustanovitvi statističnega inštituta na ekonomskem oddelku, vendar je bilo to vprašanje odloženo do ene prihodnjih sej.

SKUPŠČINSKO ŽIVLJENJE

VOLITEV NOVEGA PREDSEDNIKA Zvezne ljudske skupščine

Na skupni seji Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine, ki bo danes ob desetih dopoldne, bodo izvolili novega predsednika Zvezne ljudske skupščine. Ob devetih bosta ločeni seji obeh domov, na katerih bodo določili dnevni red.

Razen poročila Zveznega izvršnega sveta o politiki in dejavnosti za leto 1956 bosta oba doma proučila tudi več zakonskih predlogov.

Oba doma Skupščine bosta imela na dnevnem redu osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1957. Ena najpomembnejših sprememb se nanaša na razdelitev skupnih dohodkov gospodarskih organizacij. Poročilo o spremembah bo podal predsednik odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorovič.

Zvezni svet bo razpravljal tudi o osnutku zakona o advokaturi, ki sta ga že sprejela odbor za organizacijo oblasti in upravo ter zakonodajni odbor. Ko bodo obravnavali ta zakonski predlog, bo Zvezni izvršni svet zastopal podpredsednik Aleksander Rankovič.

Seja predsedstva zveznega odbora SZDL

Beograd, 25. marca. (Tanjug). Danes dopoldne je bila seja predsedstva zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki ji je predsedoval Edvard Kardelj. Z enominutnim molkom so počastili spomin pokojnega predsednika Zvezne ljudske skupščine Moše Pijada. Na seji so razpravljali o kandidatu za predsednika Zvezne ljudske skupščine.

Predsedstvo Zvezne ljudske skupščine se je zahvalilo za izraze sožalja

Predsedstvo Zvezne ljudske skupščine je poslalo zahvalne brzojavke vsem tujim parlamentom, ki so izrazili sožalje ob smrti predsednika Zvezne ljudske skupščine tovariša Moše Pijada.

145 milijonov dinarjev za finansiranje del na griču Gradot

Zvezni izvršni svet je dodelil ljudskemu odboru kavarske občine 145 milijonov dinarjev za finansiranje del pri utrjevanju jezua in preprečevanju novega sesedanja zemlje z griča Gradot.

V ROGAŠKI SLATINI SE JE ZACELO POSVETOVANJE O STANOVANJSKI IZGRADNJI

Mehanično razdeljevanje sredstev za pospeševanje gradnje stanovanj

Rogaška Slatina, 25. marca (Tanjug). — Na posvetovanju o stanovanjski izgradnji v Rogoški Slatini, ki ga je organizirala Stalna konferenca mest in se ga udeležuje okrog 400 predstavnikov ljudskih odborov iz vse države, razpravljajo o izkušnjah v stanovanjski izgradnji v lanskem letu in o enoletni praksi novega načina finanstranja. Sadeve posvetovanja pričakujejo z velikim zanimanjem. Bržčas bodo predlagali vrsto ukrepov, ki bi lahko dobrodejno vplivali na pospeševanje stanovanjske izgradnje.

V poročilu odbora za stanovanjska vprašanja Stalne konference mest je posvečena posebna pozornost vprašanju kreditiranja stanovanjske izgradnje in ukrepov, ki naj bi pripomogli k cenejši in racionalnejši izgradnji stanovanj. Z uvedbo prispevkov so se sredstva za kreditiranje stanovanjske izgradnje povečala lani v primerjavi z letom 1955 za 276 %. Vzlic temu pa niso bile krite niti osnovne potrebe. Po anketi Stalne konference mest bi morali od leta 1957 do leta 1961 zgraditi skoraj 258.000 stanovanj, da bi zagotovili stanovanjski prostor za naravni in mehanični prirastek v mestih, samo za en odstotek letno omogočili amortiziranje stanovanjskega sklada in za 4 % letno zmanjšali pomanjkanje stanovanj glede na število družin, ki živijo v skupnih stanovanjih. Zato sodi odbor za stanovanjska vprašanja, da bi bilo treba prispevek za stanovanjsko izgradnjo povečati od 10 na vsaj 15 %.

LANI SO DOBILA NAJVEČ KREDITA TRGOVSKA PODJETJA

Izkušnje iz prvega leta dela nam povedo, da lahko mehanično uporabljane instrumentov za razdelitev sredstev slabo vpliva in da je zaradi tega treba pri razdeljevanju kreditov v prvi vrsti proučiti sestavo podjetij. V številnih mestih so dobila lani največ kredita trgovska podjetja, ki so v posameznih mestih v glavnem uredila stanovanjsko vprašanje za svoje osebe. Veliko število industrijskih kolektivov pa je imelo zaradi rekonstrukcij manj skladov za svobodno razpolaganje. Mehanično razdeljevanje sredstev, pri katerem niso upoštevali teh momentov, je privelo do tega, da tisti, ki niso sredstvo ustvarjali — industrijski delavci — niso mogli priti do stanovanj, ker so bila njihova podjetja najskromnejši uporabniki kreditov iz namembnih skladov za stanovanjsko izgradnjo. Lani so dosegli prve uspehe v boju za cenejšo stanovanjsko izgradnjo. Gradbeni stroški za 1 kv. meter stanovanjske površine so se v primerjavi z letom 1955 zmanjšali povprečno od 32.000 na okrog 22.000 dinarjev.

RAZDELJEVANJE NAJEMNIN NAJ BI PREPUSTILI LJUDSKIM ODBOROM

Kar se tiče stanovanjske najemnine, so na posvetovanju poudarili, da tudi povečana najemnina ne more zagotoviti pravilnega in pravočasnega vzdrževanja stanovanjskih poslopij, nadalje investicijskega vzdrževanja, upravljanja in odplačila anuitet. Za vzdrževanje stanovanjskih poslopij gre okrog 43 % vseh najemnin, izdatki za upravljanje pa znašajo nadaljnjih 34 %. Odbor za stanovanjska vprašanja meni, da enotni zvezni predpisi o razdelitvi stanovanjske najemnine ne ustrezajo potrebam, ker delijo stanovalce — po kakovosti poslopij — na privilegirane in zapostavljene kategorije.

MARIJAN DERMASTIA O UPORABI SKLADA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO

Predsednik odbora za stanovanjska vprašanja Stalne konference mest Marijan Dermastia je

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA POROČILO O ZREBANJU SREČK 115. KOLA

ki je bilo včeraj v Karlovcu

Srečka, ki se končujejo s spodaj označenimi števkami	Zadeti dobitnik dinarjev
0	200.—
80	600.—
40	1.200.—
920	3.200.—
14940	51.200.—
10710	70.200.—
52290	70.200.—
48690	100.200.—
369210	200.200.—
711	2.000.—
241	2.000.—
7101	20.000.—
8251	20.000.—
97491	50.000.—
17851	50.000.—
72441	70.000.—
82851	100.000.—
378331	200.000.—
165401	200.000.—
551931	200.000.—
12	400.—
22	600.—
452	4.000.—
862	6.000.—
1612	20.400.—
61452	54.000.—
22432	50.000.—
67282	70.000.—
70912	100.400.—
199002	200.000.—
7403	10.000.—
79653	70.000.—
24043	70.000.—
97223	70.000.—
99053	100.000.—
44383	100.000.—
509303	200.000.—
091803	200.000.—
24535	100.000.—
9456	10.000.—
4136	10.000.—
4126	40.000.—
4166	40.000.—
18206	50.000.—
04106	70.000.—
20856	70.000.—
80166	100.000.—
92896	100.000.—
559396	200.000.—
47	600.—
77	1.000.—
647	2.600.—
8047	10.600.—
153667	200.000.—
287567	200.000.—
248	2.000.—
02918	50.000.—
16258	70.000.—
73328	100.000.—
513248	202.000.—
384498	200.000.—
194628	200.000.—
480958	200.000.—
109278	200.000.—
399	4.000.—
8409	10.000.—
5409	20.000.—
6169	20.000.—
01919	50.000.—
30999	50.000.—
38749	50.000.—
357119	200.000.—
204409	200.000.—
580379	200.000.—

Skupno je bilo izžrebanih 101694 dobitkov in 18 premij in skupni vrednosti 80.400.000 din.

V Sloveniji (premie po 200.000 din): v Ajdovščini na št. 109278, v Celju št. 287567 in 513248 in v Ljubljani na št. 165401; dobitki po 100.000 din: na Jesenicah na št. 392896, v Kopru št. 044363 in v Ljubljani št. 224535; po 70.000 din: v Postojni, v Ptujju, v Slov. Bistrici, v Kamniku, dva v Ljubljani in trije v Mariboru.

Analitska ocena delovnih mest

V tržiški predilnici in tkalnici bodo s 1. aprilom začeli plačevati po novem tarifnem pravilniku. To ne bi bilo nič posebnega, če ne bi bilo ta pravilnik sestavljen že po analitski oceni delovnih mest. Ta ocena sicer še ni dokončana, saj še niso izšli vsi ustrezni zvezni predpisi, vendar to Tržičanov ne moti dosti. Zavedajo se, da je najmanj pol dela, ki ga bodo morali drugod opraviti po uzakonitvi omenjenih predpisov, že za njimi in bodo zato potem razmeroma lahko izvedli potrebne spremembe.

Predsed se bodo tržiški predilnici in tkalci lahko pozneje poslužili sedaj opravljenega popisa delovnih mest, kar je zelo odgovorno in zamudna naloga. V jesenišči Zelenarni, kjer so se tega dela lotili že pred več kot letom dni, so na primer doslej popisali komaj vsa uslužbena delovna mesta in imajo zato malo upanja, da bodo opravili celoten popis še letos, če bodo ostali pri sedanjem tempu. Tržiški predilnici in tkalci pa bodo imeli pred njimi in pred mnogimi drugimi bržčas še to prednost, da bodo ob izidu zveznih predpisov razpolagali že z izkušnjami, pridobljenimi v izvajanju sedaj potrjenega tarifnega pravilnika.

Nekatere dragocene izkušnje so seveda v Tržiču pridobili že pri dosedanjem ocenjevanju delovnih mest. Tako so na primer ugotovili, da so bile ženske v primerjavi z moškimi povečini precej prikrašane pri plačah. Analitska ocena delovnih mest pri predilnih strojih in statvah je namreč pokazala, da je treba predčim in tkalkam zvišati tarifne postavke za okroglo 20 %. Še občutnejše razlike so se pokazale pri ocenitvi delovnih mest obratnih tehnikov. Ženskam, ki so delale na teh delovnih mestih in so poprej imele nizke postavke, so jih morali zvišati kar za 33 % do 44 %. Hkrati so jih zadolžili za nekatere poste, za katere poprej po nekakem splošnem prepričanju niso bile sposobne, kar pa so tovarišice v praksi kmalu postavile na laž in s tem dokazale, da so poprej neupravičeno podcenjevali njihove delovne sposobnosti.

Ocena delovnih mest je nadalje odkrila nesorazmerje med plačami delavcev v osnovnih proizvodnih in v pomožnih obratih, in sicer v korist zadnjih. Nesorazmerje pa je ostalo tudi v novem tarifnem pravilniku, to pa iz bojazni, da bi znižanje tarifnih postavk v pomožnih obratih povzročilo fluktuacijo prizadetih delavcev v druga podjetja, kjer še niso izvedli analitske ocene in so zato obdržali razmeroma visoke postavke. Precejšnja odstopanja od pokazateljev analitske ocene so bila potrebna tudi zato, ker je bila ocena izvedena na osnovi šestkratne razlike med najnižjo in najvišjo plačo v podjetju, pa je bilo treba to razmerje zmanjšati na 1:5,2, ker so bile najvišje tarifne postavke precej višje od najvišjih postavk v drugih podjetjih v okraju.

Kljub vsem odstopanjem pa pomeni novi tarifni pravilnik precejšnjo pridobitev. Pomembno je tudi, da so ob popisu razčistili poprej ponekod zelo nejasno vprašanje pristojnosti, nadalje, da so ugotovili potrebo po decentralizaciji poprej etnotnega vodenja pomožnih obratov, s čimer so posameznim obratovodjem omogočili, da se lahko nemoteno posvetijo organizaciji dela v svojih delavnicah itd. Sedaj med drugim pripravljajo še podroben pregled o kvalifikacijah, potrebnih na posameznih delovnih mestih, in o kvalifikacijah svojih delavcev. Za delavce oziroma delavke, ki še nimajo potrebnih kvalifikacij, nameravajo aprila začeti sistematično strokovno vzgajanje, tako da bodo vsakomur omogočili ustrezno strokovno izpopolnitev. Razen tega še posebej usposabljujejo 16 najboljših predic in tkalk, da bodo lahko vzgajale novinke. Vzgoji novih kadrov namreč posvečajo vse večjo skrb.

Podobne posledice bo analitska ocena delovnih mest vedela povzročila tudi v drugih podjetjih. Zato bo ta ukrep prav gotovo mnogo prispeval k izboljšanju njihovega poslovanja in se bo nemanjšen trud, vložen v njegovo izvršitev, nedvomno bogato obrestoval. Vh

Aktualna zgodba

NIHČE NI KRIV

Pravzaprav ni nihče kriv, vendar pa se je tu pripetila napaka. Kriva je morda naša trda možka narava, naša kljubovalnost in trmoglavost. Neznajoč, nepošten pa ni bil nihče.

V mestecu K. so hoteli zgraditi tovarno. Pripravili so načrte in zaposlili za kredite. Svojemu ljudskemu poslancu so naročili, naj izposlože kredit iz državnih investicij. Ni govoril s skupščinskega govorniškega odra, marveč tih, v odborih, na hodnikih in v pisarnah. Dokazoval je, da bo mala tovarna osvobodila vso deželo od uvoza vijakov, ker jih bomo izdelovali doma. Dobili so kredit in devize, zgradili so tovarno. V njej je zaposlenih kakih 300 delavcev. Čez leto dni pa se je pokazalo, da ima tovarna namesto planiranega dobička 90 milijonov primanjkljaja v znesku 90 milijonov. Tovarna vijakov je postala tovarna primanjkljajev, česar se nihče ni nedejal.

KAJ POCENJAS, DUŠAN ...

Ljudski poslanec, ljudski odbor in partijski komite so se razburili. »Kaj pa pocenjaš, Dušan, da si nas osramotil pred vso državo in državljani.« Kaj si pozabil, kako smo se hvalili ...

Dušan pa je star borec. Ko so začeli graditi tovarno, je postal direktor. Brž ko se je zgodilo, je začel nastopati kot človek, ki gradi lastno hišo. Ves dan je hodil po stavbišču, lezel po tra-

verzah, kričal, prestavljal stroje, plezal pod njimi z monterji in bil duša gradbišča. Saj tudi ni šlo brez težav v zvezi z načrti, dodatnimi krediti, izpopolnitvijo strojnega parka, dokler električni tok nekoga dne ni pogнал strojev. Delavci so se obračali na direktorja, naj jih zaposli pri strojih. Nekateri se sprijeli, druge odklonil.

Začela se je proizvodnja. Vijake so zavijali in odposljalji, toda po prvih pošiljkah so prišle tudi prve reklamacije: »Tovariši, vaši vijaki ne ustrezajo, brž ko jih privijete, popokajo.«

IZDELKI NE GREDO V DENAR

Vijake so pošiljali nazaj in kopičili so se v skladišču. Nihče jih ni hotel kupiti. Dušan se je zamislil. Kaj zdaj? Seveda, surovine niso dobre. Treba je dobiti novo železo. Treba je bilo najti človeka, ki se spozna na trg in na tehnični proces proizvodnje, da bi spravil tovarno v red. Ljudski odbor je sklenil razpisati natečaj za mesto direktorja, Dušanu pa položaj lepo podelili, češ takšna in takšna je stvar, ti si storil mnogo, da smo tovarno zgradili, strokovnjak pa nisi. Bodi upravnik kurilnice, pri plači ne boš prikrajšan.

Dušan se je zamislil in kazno je bilo, da je zadovoljen. Ko pa se je prijavil kandidat, si je Dušan premislil. Ljudski odbor je menil, da je treba sklicati in vprašati borec, Dušan pa s tem

ni bil zadovoljen, češ da mladi ljudje, ki niti puške niso nikoli imeli v rokah, ne morejo presojeti njegovega dela. Za to da je pristojen samo zbor starih borec. Ko pa so mu odgovorili, da starih borec iz vse države ni moč sklicati, je rekel, da je treba iti pred kolektiv.

SUROVINE IN SE, KAJ

In zadeva je šla pred delavski svet in delavce. Med njimi pa ni nikogar, ki bi mogel podvomiti o Dušanu, o njegovi vdanosti in ljubezni do tovarne, o njegovem poštenju, saj je tako vneto in požrtvovalno delal, ko so gradili tovarno. Kolektiv je glasoval za Dušana. Obratovanje se je nadaljevalo. Vijake so zavijali in spravljali na police po skladiščih. In še zmerom so pokali, če jih je hotel kdo močneje priviti. Dušan si je belil glavo, kako bi prišel skrivnostno tovarno do dna. Če so delali s tujimi surovinami, so bili vijaki drobni, brž, ko pa so uporabili naše, so pokali. Naposled je tudi ljudski odbor spoznal, da ni kriv Dušan, marveč surovine. In ko so sklenili, da mora Dušan ostati na svojem položaju, je prišel nekoga dne v odbor in rekel: »Nič se ne eudite, dajte mi kako drugo mesto, pokličite inženirja, naj on uredi zadevo.«

Dušan je odšel in prišel je inženir. Zadeva je res čudna. Nihče ni bil kriv. Vsi so delali pošteno, z najboljšimi nameni. Toda nekaj sentimentalnosti in trmoglavosti na tako občutljivem področju, kakor je proizvodnja, pa lahko povzroči milijonsko škodo. Zdej je zadeva v redu. Vijaki pokajo tedajle manj.

PRED GLASOVANJEM O ZAUPNICI MOLLETOVI VLADI

Desnica se nagiba

na vladno stran, da bi se ognili hudim posledicam politične krize v deželi

Pariz, 25. marca (Tanjug). Predsednik francoskega katoliškega narodnorepublikanskega gibanja Pierre Pflimlin je pozval danes poslance, naj podpro Molletovo vladno, da bi se ognili hudim posledicam politične krize v deželi. »Križa v Franciji,« je rekel, »bi samo okrepila nade alžirskih upornikov, da bodo dosegli svoje cilje.«

Francoski parlament bo v četrtek zaključil desetdnevno debato o celotni vladni politiki. Predsednik vlade je sklenil, da bo v sredo zahteval zaupnico, ker je velik del skupščine, zlasti desnice, nastopil proti politiki visokih davkov za delno kritje proračunskih primanjkljajev in proti obljubam, da bodo po prenehanju sovražnosti razpisane svobodne volitve v Alžiru.

V dosedanjih debati so razen socialistov vlado podprli samo katoličani iz narodnorepublikanskega gibanja. Katoliški prvak Robert Schuman je danes opozoril na prave razloge zainteresiranosti katoličanov, da bi se ognili vladni krizi. »Po današnjem podpisu pogodb o skupnem trgu in EVROATOMU v Rimu je potrebno, da vlada čimprej začne v skupščini debato za ratifikacijo teh pogodb o evropeistični izgradnji.«

Vodja parlamentarne desnice generalni sekretar stranke kme-

kov in neodvisnih Roger Duchet pa je izjavil, da njegova skupina »ne more več brezpogojno podpirati vlade. Potrebno je, da vlada jasno odgovori, kaj bi pomenile svobodne volitve v Alžiru: kapitulacijo Francije pred pristaši zahteve po neodvisnosti Alžira ali potrditev trajnih vezi Alžira s Francijo.«

Predstavniki Socialistične stranke so imeli danes več sestankov s poslanci skupine neodvisnih. Skušali so jih pregovoriti, da bi glasovali za vlado ali da bi se vsaj vzdržali glasovanja, da bi se v četrtek ognili krizi vlade. Kar se tiče ostalih parlamentarnih strank, je za zdaj znano, da bodo samo komunisti enotno glasovali proti vladi. Proti zaupnici vladi se bo izrekla tudi večina poučadistov zgolj zaradi politike visokih davkov. Vplivna radikalna stranka parlamentarnega centra se bo bržčas znova razdelila. Desna skupina radikalov z ministri in večino poslancev bo glasovala za vlado, kakor je sinoči izjavil radikalni državni sekretar za zunanje zadeve Maurice Faure. Manjšinska skupina poslancev okoli Mendès-Francea pa bo glasovala proti zaupnici vladi.

»Nujno potrebno je, da vlada v Alžiru pravočasno uveljavi širokogrudne ukrepe realnosti. Slehernu zavlačevanje,« je rekel danes Mendès-France, »nepopravljivo vodi k izgubi Alžira, čemur se hočemo mi ogniti.«

V Rimu so podpisali sporazum o skupnem trgu in Evroatomu

Rim, 25. marca (Reuter). Državniki šestih dežel »male Evrope« so danes v Rimu podpisali sporazum o zahodnoevropskem skupnem trgu in Evroatomu. Sporazum so podpisali zahodnonemški kancler Adenauer, predsednik italijanske vlade Segni in zunanji ministri Francije, Belgije, Nizozemske in Luksemburške.

Preden so sporazum podpisali, so delegacije šestih dežel imenovale »začasno vlado« za uresničitev načrtov o skupnem zahodnoevropskem trgu in Evroatomu.

Suavirždo sestavlja uradniško vlado

Džakarta, 25. marca (AFP). Indonezijski predsednik Sukarno je danes ponudil predsedniku indonezijske Nacionalistične stranke Suavirždu, naj sestavi kabinet strokovnjakov ne glede na politično pripadnost članov.

Suavirždu se ni posrečilo sestaviti nove vlade, v kateri bi bili predstavniki nacionalističnih strank, ker je muslimanska stranka Nahdatul Ulama ostala pri svoji zahtevi, naj pridejo v vlado tudi predstavniki stranke Masdzum.

RAZGOVORI MED BRITANSKO IN POLJSKO PARTIJO

BISTVENA NALOGA

skupni boj za zmanjšanje mednarodne napetosti

Varšava, 25. marca (Tanjug). V skupni deklaraciji, objavljeni po razgovorih med delegacijo PZDP in KP Velike Britanije v Varšavi, je poudarjena potreba po »solidarnosti vseh sil socializma, enotnosti akcij komunističnih partij in delavskih strank ter skupnosti socialističnih dežel.« V deklaraciji je poudarjeno, da je 20. kongres KP SZ »odprl nove perspektive v boju za mir in socializem ter se prek kritike pacifizma v zvezi s kultom osebnosti postavil na temeljna leninistična načela.« V tej zvezi je rečeno, da je naslonitev odnosov med komunističnimi partijami in delavskimi strankami, kakor tudi med socialističnimi državami na načela enakopravnosti, neumešavanja v notranje zadeve drugih in spoštovanje suverenosti »nujni pogoj za ustvarjalno uporabo splošnih načel marksizma-leninizma v pogojih in specifičnih vsake dežele, kar na eni strani obogateva izkušnje mednarodnega delavskega gibanja, na drugi pa krepi njegovo enotnost.«

V poročilu je nadalje poudarjeno, da so lahko pota, metode in oblike socialistične izgradnje v posameznih deželah še tako različne, vendar pa ne moremo in ne smemo kršiti osnovnih načel socializma — vodilne vloge partije in političnih oblasti delovnih množic. Obe partiji tudi odločno odklanjata dogmatsko prenašanje izkušenj drugih partij in drugih socialističnih dežel.

V skupni deklaraciji je nadalje poudarjeno, da je bistvena naloga, ki čaka zdaj mednarodno delavsko gibanje, skupni boj za zmanjšanje mednarodne napetosti, za popolno uveljavljanje načel miroljubne koeksistence dežel z različnimi družbenimi sistemi in konec nevarne razdelitve Evrope z upostavitvijo evropskega sistema kolektivne varnosti.

Proslava grškega narodnega praznika

Atene, 25. marca (Tanjug). V Atenah so danes proslavili narodni praznik z veliko vojaško paradno, v kateri so sodelovali vsi rodovi vojske. Mimohodno vojaških enot so prisostvovali kralj Pavle s člani družine, predsednik vlade Karamanlis s člani kabineta in drugi visoki državni in vojaški funkcionarji ter diplomatski zbor.

Ciprsko vprašanje

spet v razpravi na seji britanskega kabineta

London, 25. marca (AFP). Britanski kabinet je davi pod predsedstvom Richarda Butlerja razpravljal o ciprskem vprašanju. Proučili so odgovor etnarha Makariosa na predloge britanske vlade, naj ciprski etnarh pozove EOKA, naj ustavi sovražnosti. Po vestih, ki prihajajo iz Nikosije, ki pa jih v Londonu še niso potrdili, je namreč Makarios od-

govoril britanski vladi, da ne bo priporočil prekinitve sovražnosti vse dotlej, dokler ga ne bodo izpustili na svobodo in dokler britanske čete ne bodo ustavile vojaških akcij proti pripadnikom ciprskega odporiškega gibanja.

Londonski politični krogi pričakujejo, da bo dal minister za kolonije Lennox-Boyd v Spodnji zbornici novo izjavo o položaju, ki je nastal v zvezi s tem odgovorom izgnanega Makariosa.

Varnostne sile OZN patrolirajo na glavni ulici Gaze za časa demonstracij prebivalstva

Z VSEH STRANI SVETA

KANADA ATOMSKO SODELOVANJE Z ZAHODNO NEMCIJO

Ottawa, 25. marca (AP). Zahodnonemški minister za atomsko energijo Siegfried Balke se zdaj muči v Kanadi, kjer se razgovarja o razvoju sodelovanja med obema delavama na področju atomske energije. Kakor trdijo, se bo pogajal tudi o možnostih, da bi Zahodna Nemčija kupila kanadski uran. Balke, ki se bo mudil v Kanadi šest dni, si bo ogledal tudi njene atomske centre.

VELIKA BRITANIJA STAVKA SE ŠIRI

London, 25. marca (Reuter). Okrog milijon strojnih delavcev v najvažnejših panogah britanske industrije danes ni prišlo na delo. Pridružili so se stavki 200.000 ladjedelnikov delavcev, ki stavkajo že 10 dni z zahtevo, da jim zvišajo mezde. Britanski minister za delo Macleod se je začel danes pogajati s predstavniki strojnih delavcev, ki takisto zahtevajo, da jim zvišajo mezde za 10%.

NESREČA NA MORJU

Falmut, 25. marca (Reuter). Okrog 40 km od jugozahodne britanske oba-

le sta trčili 7215-tonska italijanska ladja »Coraro« in 5056-tonska norveška ladja »Nopal Brankov«. Po prvih podatkih je ena obeh ladij hudo poškodovana. Na kraj nesreče so takoj poslali britanske ladje.

CIPER PREPOVEDANE PROSLAVE GRŠKE NEODVISNOSTI

Nikosija, 25. marca (Reuter). Da bi razgnale prebivalce, ki so danes v Limasolu proslavljali dan grške neodvisnosti, so britanske čete in policija uporabljale proti njim solzni plin. V Nikosiji pa je policija z miljevkami nastopila proti prebivalcem, ki so šli v sprevidu.

IRAK KONEC BOJKOTA

Bagdad, 25. marca (AP). Kakor je sinoči izjavil predstavnik iraškega zunanjega ministrstva, je vlada sklenila, da bo prenehala bojkotirati Veliko Britanijo v Bagdadski zvezi. Razlog za ta bojkot, ki ga je začela vlada po napadu Velike Britanije na Egipt, je zdaj odpadel in iraški delegat se bo udeležil sestanka Sveta ministrov Bagdadске zveze, ki bo prihodnji mesec v Karadžju.

Ogorčeni spopadi

med francoskimi in uporniški silami v Alžiru

Pariz, 25. marca (Tanjug). Po francoskih poročilih so dosegli ogorčeni spopadi med francoskimi in uporniški silami v Alžiru danes najširši obseg, odkar se je novembra 1954 začel obojebojni boj za neodvisnost Alžira. Po vsej deželi divjajo boji, najhujši spopadi pa so bili na centralnih področjih. Uradno trdijo, da je bilo v zadnjih 48 urah ubitih 500 upornikov, medtem ko 3 francoskih izgubih nič ne poročajo. Francoski dopisniki pa pišejo, da je samo v dveh spopadih padlo 15 francoskih oficirjev in vojakov. Alžirski komandosi so izvedli po mestih številne diverzantske akcije in ubili 20 Francozov.

Po uradnih poročilih je ugledni alžirski advokat in vodja upora v južnih pokrajinah Ali Bumedjel, ki so ga aretirali pred mesecem dni, v zaporu napravil

samomor. V tem mesecu se je že drugi zgodilo, da si je voditelj vstaje v zaporu vzel življenje. Resničnosti teh uradnih poročil ni moč preveriti. Bumedjela so dejansko zajeli francoski padalci, vest o njegovem samomoru pa so objavili prav tedaj, ko bi moral biti izročen sodnim oblastem.

Veliki sodni obravnavi proti upornikom v Constantinu in v Alžiru sta bili danes zaključeni. Francoski vojaški sodišči sta obsojila na smrt 21 Alžirec, 20 pa na zaporne kazni in prisilno delo.

Francoski padalci in policija so danes nadaljevali obsežne očiščevalne operacije v mestu Alžiru, na področju Orana in Velike Kabilije. V mestu Alžiru so pri tem vneli obojebojni spopadi. Več francoskih vojakov je bilo ranjenih.

Turinski in milanski razgovori

JANKO JERI

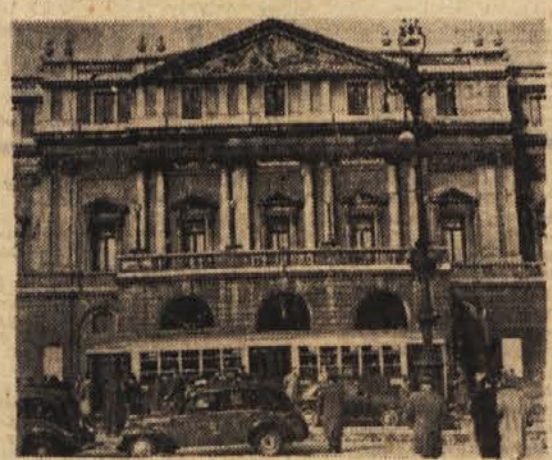
OD KOD VZETI VEČ?

To vprašanje si v sosednji republiki zastavljajo vsi, seveda najbolj tisti, ki že leta zaman čakajo na delo, zaslužek. Gospodarskih vprašanj ni moč obravnavati ločeno, se pravi: Jug, brezposelnost, skopi naravni viri, pomanjkanje finančnih sredstev — vse to so razni vidiki enega velikega vprašanja, ki se imenuje italijansko gospodarstvo. Seveda so napoliti za rešitev teh vprašanj različna, prilagojena pač socialnemu položaju in političnemu prepričanju. O tem so me milanski in turinski pomeniki bolj nazorno prepričali kot pa razprave, ki so raztresene po časopisih, revijah, študijah.

Statistikom se ni uspelo gospodarske dosežke lanskega leta razbiti v razpredelnice, vendar pravijo, da lani ni bilo slabše kot leta 1955, ko je nacionalni dohodek porasel za okoli 7%, da je državni primanjkljaj manjši in zunanjetrgovinska bilanca pozitivnejša (leta 1955 je znašal primanjkljaj 530 milijard lir).

To je svetla stran in temna: menijo, da bo brezposelnost za nekaj deset tisoč oseb manjša. To so drobni koraki. Leta 1955 se je brezposelnost zmanjšala za šestintrideset tisoč oseb, uradno pa je še vedno brez dela dva milijona sto enainšestdeset tisoč ljudi. Toda ta številka ne pove vsega, saj je v Italiji enako število delno in polovično zaposlenih, da ne govorimo o

tistih, ki iz raznih socialnih skladov prejemaajo ravno toliko, da povezujejo konec s koncem. Pred tržaško železniško postajo sem srečal Amadea, nekdanjega glavnega natakarja v koprski »Loggi«. Zdej je v Trstu. Star je 65 let. Najprej je dobival tri, potem pet, zdaj pa sedem

Pred milansko »Scalo«

tisoč lir mesečne pokojnine. S tem mora preživljati šele, ženo in malo vnukino. »Dnevno kupujemo liter mleka,« mi je razlagal svoje vsakdanje skrb, »in kilogram kruha (to velja okoli 2000 lir), vendar kje vzeti denar za drugo: pašta je na mizi le ob nedeljah.« Ob takih dohodkih živijo v sosednji republiki stotisoči, o katerih statistike skoraj ne govorijo.

Tisti, ki je videl v Turinu ali Milanu samo gnečo avtomobilov na križiščih, moderno arhitekturo, lepe ceste in drage lokale, ni videl prave Italije, prav tako pa tudi ne tisti, ki si je zapomnil samo neapeljsko, kalabrijsko in palermansko bedo. Ne bi mogel naštetih vseh razlogov, ki so mi jih navajali, da ni bilo moč storiti več: od osrednjega, da je Apeninski polotok skop obdarjen s surovinami in da je bogat le z naravnimi lepotami, antičnimi znamenitostmi in delovno silo (letni prirastek znaša okoli 400 tisoč oseb), da ni investicijskih kapitalov (čravnino je bilo prav zadnje mesec slišati o škandalih, ko so baje nekateri industriji in finančniki tihotapili kapital v Ameriko), da so davki previsoki in delavske zahteve po zvišanju mezd pretirane (delodajalci itd. In da slišimo še drugo stran, ki je prepričljivejša: da so se dobički raznih družb v zadnjih desetih letih, kakor je ugotovil glavni tajnik Generalne konfederacije

dela Di Vittorio, zvišali za 66%, medtem ko so mezde v istem času porastle samo za 12%, da je glavna ovira večjemu gospodarskemu razmahu konservativna politika, monopoli, da je na primer italijanska zunanja trgovina preveč enostransko usmerjena itd.

In resnica? Te ugotovitve ne zagovarjajo samo sindikalni funkcionarji, pristaši levičarskih strank, marveč tudi pretežni del tako imenovane srednjega sloja, saj se vsi strinjajo, da bi zmaga desničarskih, konservativnih teženj zavrla napredek. Se več, onemogočila bi tudi uresničitev načrtov, ki jih že izvajajo, kakor Vanonijevo zamisel. Ta načrt ima sicer marsikatero hibo, vendar se z njegovo osnovno zamisljo: ustvariti v desetih letih 4 milijone novih delovnih mest, strinjajo skoraj vse italijanske politične stranke, razen gospodarske desnice seveda.

Samo progresivna politika, se pravi taka, ki bo onemogočila kopičenje dobičkov v rokah peščice monopolističnih skupin (Italija je bila še do nedavna država, kjer najbolj petični praktično niso plačevali davkov), in širokopotezni posegi, skratka politika, ki bo gospodarski napredek povezovala s socialnimi reformami, je trezen izhod (to je bil v glavnem resume vseh pomenkov), razen tega pa preizkušnja zrelosti sodobne italijanske demokracije, saj ni morda nikjer tako kot v Italiji zabrisana meja, kje se nehajo politična in kje se začnejo gospodarsko-socialna vprašanja. Tako progresivna, socialna gospodarska politika lahko tudi pozitivno odgovori na vprašanje — od kod vzeti več za brezposelne in Jug.

Srbohrvaške antologije

Ze sinoči so uprizorili za abonma LMS v Mestnem gledališču komedijo »Vselej sta dve možnosti«, dravi pa bo še uradna premiera tega dela. To je osma in obnem predzadnja premiera v Mestnem gledališču v letošnji sezoni.
Na sliki: Prizor iz komedije Anny Tichy »Vselej sta dve možnosti«.

Tone Potokar

Gledališča potujejo

PRED TURNEJO MESTNEGA GLEDALIŠČA PO JUGOSLAVIJI

Poročali smo že, da odide ansambel Mestnega gledališča v Ljubljani na desetdnevno turnejo po Jugoslaviji. Včeraj je vodstvo Mestnega gledališča sklicalo pred to turnejo posebno tiskovno konferenco, na kateri je seznanilo novinarje s programom svojega gostovanja po Jugoslaviji.

Kmalu potem, ko bo Slovensko narodno gledališče iz Trsta odigralo v Mestnem gledališču za abonente Salacroujevo dramo »Zgodbe za smeh« — to naj bi bilo okoli 6. aprila, že ne bo kakšnih nepredvidenih težav z vizumi — odide nad 50 članov Mestnega gledališča v Beograd. Tu bodo 9. in 10. aprila v Beograjskem dramskem gledališču uprizorili »Martina Kačurja«, »Večer v čitalnici« in »Malomeščane« Maksima Gorkega. Naslednji mesti, kjer se bodo ustavili na svoji turneji, sta Sarajevo in Zagreb. Program za Sarajevo obsega ista dela, Zagrebčani pa bodo videli le »Večer v čitalnici« in »Martina Kačurja«.

Turnejo po Jugoslaviji je pripravilo vodstvo Mestnega gledališča z namenom prikazati tudi

v drugih republikah sadove svojega petletnega dela, saj je ta gledališki kolektiv šele pred kratkim slavil petletnico svojega obstoja. Po prvotnih načrtih naj bi gostovali tudi v Skopju, vendar zaradi finančnih težav do tega gostovanja ni moglo priti. To je hkrati prva turneja Mestnega gledališča po Jugoslaviji. Do sedaj so bili dvakrat v Trstu, na Koroskem, enkrat pa so nastopili v zagrebški »Komediji«. Morda je zanimivo, da je Mestno gledališče prvo slovensko gledališče, ki bo gostovalo v Sarajevu.

Pri izbiri del za gostovanje po Jugoslaviji je vodstvo Mestnega gledališča želelo predstaviti se v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu predvsem s slovenskimi dramskimi deli, katerih njihova publika ne pozna. Obnem pa sta prav ti dve slovenski drami, s katerima bodo gostovali, dve zelo dobri predstavi Mestnega gledališča. Slednje velja zlasti za »Večer v čitalnici«, saj so se o tem delu, zlasti o njegovi uprizoritvi, najpovolnejše izrazili mnogi, ne samo domači gledališčni delavci. V samem načinu, kako je režiser Mirko Mahnič postavil na oder te šalogra, je toliko gledališke čara, da mora še tako

zahtevne gledališke sladokuse zadovoljiti. Pa tudi ostali dve predstavi, tako »Martina Kačur« v režiji Jožeta Galeta — s tem delom namerava Mestno gledališče nastopiti letos na Gledališkem festivalu »Sterijino pozorje« v Novem Sadu — kakor Gorkega »Malomeščani« režiserja Igorja Pretnarja sodita med najlepše dosežke Mestnega gledališča. Prvi dve deli so letos prav z namenom, da bodo z njimi gostovali po Jugoslaviji in zaradi jubilejne sezone, v kateri so hoteli prikazati čimveč slovenskih del, obnovili. Za dramo Maksima Gorkega »Malomeščani« pa so se odločili predvsem na željo gledališč, kjer bodo gostovali. Za turnejo je Mestno gledališče pripravilo poseben gledališki list, ki prinaša obilo podatkov o dosedanjem delu gledališča, kakor tudi o delih, s katerimi bodo gostovali.

V času te gledališke turnee, da ne bi dvorana Mestnega gledališča ostala prazna, bo imel Jože Tiran nekaj večerov umetniške besede — za mladinske abonmaje bo pripovedoval Cankarjevo »Belo krizantemo« — nastopila pa bo tudi Prešernova gledališča iz Kranja.

LJUBLJANSKI KONCERTI

SONATNI VEČER

Duo Josip Klima in Ranko Filjak iz Zagreba (22. III. 1957). To je bil v kratkih 14 dneh po koncertu Rupla-Lipovška in Hilde Horak-Casove že tretji sonatni večer, torej komorni koncerts stilno zaokroženim sporedom in podarjem na vsebinski poglobitvi! Zagrebška umetnika sta izvajala 3 francoske sonate za violino in klavir: Debussyjevo, Ravelovo in Franckovo. Violinist Josip Klima je Ljubljančanom že znan, odkar se je z uspehom udeležil II. jugoslovanskega tekmovanja glasbenih umetnikov leta 1949. Sedaj se nam je predstavil kot zrel umetnik. Njegova igra se odlikuje po čisti intonaciji, temeljni študijski pripravljenosti in izdolenosti v vseh podrobnostih, po muzikalni prepričljivosti. Pianist

Ranko Filjak je nastopil sedaj menda prvič v Ljubljani. Po svojih umetniških izvajalskih kvalitetah in tehničnem obvladovanju instrumenta kakor tudi po odgovorni študijski pripravi je bil violinistemu solistu enakoveren soigravec. Če izvezam nekatere posamezna mesta, na katerih je pianist morda (glede na komponistovo zasnovano) neutemeljeno zvočno prekrival violinista, sta solista izvajala program na visoki stopnji medsebojne uglasenosti in v plemeniti izrazni skladnosti. Zlasti so se v določenih interpretacijskih razlikah med njunim Ravelom in Franckom (Debussyja nisem slišal) lepo izrazile subtilne in zato gotovo težko določljive razlike v slogu teh dveh mojstrov. Rafael Ajlec

Toliko jih izhaja zadnje čase, v srbohrvaščini namreč, da človeku kar sapo jemlje. Beograjska založba »Nolit« izdaja posebno zbirko antologij jugoslovanskih književnosti, poezije in proze. Razen tega je v Zagrebu izšel izbor hrvatske ljubezenske lirike (Krstó Spoljar, založba »Lykose«). Ista založba pripravlja še izbor hrvatskega satiričnega in patriotičnega pesništva, pa še jugoslovanske moderne poezije. Prav tako kmalu izide knjiga šestdesetih jugoslovanskih pesnikov (urednik Dragoslav Adamović s pesmimi, ki so najljubše samim avtorjem. Pripravlja se tudi antologija srbske epike (Vojislav Jovanović), pa še vojvodinske lirike od 18. stoletja do danes (izda Matica srbska). In še na eno ne smem pozabiti, na Antologijo hrvatske in srbske poezije, ki jo sestavljata dva najnadarnejša mlada kritika, Vlatko Pavličić in Borislav Mihajlović, izdali pa jo bosta skupno obe matici, Hrvatska in Srbska, na približno osem sto straneh.

Z razstave v Moderni galeriji: Vladimir Becić: Mladi Anglič

Mišić se je v uvodu v antologijo postavil na stališče, da je njegova antologija »zamišljena kot zbornik najboljših pesnikov, ne pa pesmi«. Proti koncu predgovora pa Mišić govori, da je v srbski poeziji »veliko hote standardnih verzov in nehotih začetih akcentov najčistejših lirike«. Na drugi strani pa je storil marsikomu tudi krivico. Antologija se začne šele z Njegošem, v celoti pa je bolj zastopan šele konec minulega stoletja in zlasti prva polovica našega. Prizadeti so zlasti Dučić, Rakić, Sanić, Pandurović, Desanka Maksimović in še nekateri, sploh pa niso tvrščeni, na primer Branko Ćopić, Dušan Vasiljev, Desimir Blagojević, izmed mladih pa Slobodan Marković. Za Mišića je bilo, kot vse kaže, temeljno načelo: zdravje. Sprejel je pesmi, ki so sončne in avantgardistične, vse sentimentalno in pesimistično pa je v glavnem puščal ob strani.

Mihajlovićeva naloga, izbrati najboljše srbske pesmi, ki so nastale med dvema vojnama, je bila sorazmerno lažja kot Mišićeva. Tudi ta knjiga je torej izbor pesnikov in ne posameznih pesmi. V tristranskem uvodu je na kratko označil načela, po katerih je sestavljal knjigo, ki ima čez tri sto strani. Odpadli so vsi, ki so se kot pesniki formulirali že pred prvo svetovno vojno, čeprav so ustvarjali tudi med obema vojnama, tako Dučić, Rakić, Sanić, Veljko Petrović, Pandurović. Vsi kasnejši, ki so pesnili tudi po letu 1941, so predstavljeni samo s pesmimi, ki so jih izdali v tem časovno strogo omejenem času. Kot introdukcijo v slehernega pesnika je Mihajlović na začetku njegovih pesmi zapisal duhovito oznako v nekaj stavkih ali odstavkih. Tako je v knjigi našlo prostora osemnajst pesnikov, in sicer Dušan Vasiljev, Miloš Crnjanski, Ivo Andrić, Stanislav Vinaver, Todor Manojlović, Rastko Petrović, Velimir Živojinović, Rade Drainac, Desanka Maksimović, Dušan Matić, Aleksandar Vučo, Milan Dedinač, Momčilo Nastasijević, Risto Ratković, Žarko Vasiljević, Mladen

še pred nastopom lahko seznanili s celotnim opusom umetnika oziroma kulturnega delavca in s tem imeli možnost močnejšega in neposrednejšega sodelovanja na teh »kulturnih razgovorih«. Poleg vstopnice bo vsak obiskovalec dobil tudi prazen list papirja, na katerega bo kasneje lahko napisal vprašanja, ki ga zanimajo in na katere bo vsakokratni nastopajoči v diskusiji odgovarjal.

Nobenega dvoma ni, da imajo ti »kulturni razgovori« velik kulturni in obnem propagandni pomen. Kakor že v Zagrebu »Književni petki«, bodo lahko tudi ljubljanski »kulturni razgovori« mnogo pripomogli k vsestranski pozitivni zanimanja za naše umetniško in kulturno življenje, seznanili čimveč ljudi ne samo z deli posameznih slovenskih in jugoslovanskih umetnikov, temveč tudi s temi umetniki samimi v živem, neposrednem kontaktu z njimi. Obnem pa bodo ti »kulturni razgovori«, vsaj kot pričakujemo, nekaj kulturni barometer današnjega snovanja in dela v naši kulturi.

»Kulturni razgovori«

KNJIZEVNI PETKI TUDI V LJUBLJANI

Večkrat smo že negodovali, kako to, da Ljubljana noče in noče slediti lepemu in uspešnemu vzgledu Zagreba, Beograda in drugih jugoslovanskih mest; zdaj se je izkazalo, da so se tudi v Ljubljani že dolgo pripravljali. Četrtega aprila bodo v Viteških dvorani v Križankah privrkat »kulturni razgovori«, ki bodo — razen poletne sezone — na programu vsak četrtek. Prireditelj: Delavska knjižnica v sodelovanju z odborom kulturnih in znanstvenih delavcev.

Program ljubljanskih »kulturnih razgovorov« bo širši kot pri književnih petkih v Zagrebu; zajemal naj bi iz problematike književnega, likovnega, glasbenega, splošno kulturnega in znanstvenega življenja. Po tem programu se bodo ravnali že v tej sezoni.

Na prvih »kulturnih razgovorih« bo nastopil Matej Bor, ki bo govoril o svojih pogledih na sodobno umetniško ustvarjanje. Na drugem četrtku bo govoril Boris Zihel o aktualnih problemih v

sodobni kulturni politiki, za njim pa Božo Vodušek o svojih pogledih na umetnost. Na programu so še Josip Vidmar, Miroslav Krleža, Marjan Kozina, Juš Kozak, Božidar Jakac, France Mihelič in Cene Vipotnik. Vsi navedeni umetniki in javni delavci bodo nastopili že letos.

Na ilustracijo fiziognomije »kulturnih razgovorov« navedemo predvideni potek Krležinega gostovanja; bral bo iz »Balad Petrice Kerempuhas«, na istem večeru bodo izvajali tudi zadnjo Kozinovno kantato, napisano prav na prvo balado iz omenjene zbirke (»Pod galgama«). K temu naj pripomnimo še to, da je Krleža doslej odklanjal sodelovanje na že obstoječih podobnih prireditvah v Zagrebu, Beogradu in drugod, in bo njegov nastop v Ljubljani, kakor je nekoč prvič tiskal svojo zbirko znamenitih »Balad Petrice Kerempuhas« v Ljubljani, nekaka skoraj zgodovinska znamenitost. Sicer pa ima pripravljani odbor v namenu, da za vsak večer pripravijo razstavo vseh del nastopajočega. Tako se bodo obiskovalci

Spregovoriti bi morali o »pionirski univerzi« in o njenih 600 rednih slušateljih. To je edina univerza v naši državi, ki je zaradi pomanjkanja prostora in profesorjev morala uvesti nekakšen »numerus clausus«. To ni šala. Kar dve sto pionirjev je moralo vodstvo Pionirske knjižnice letos odkloniti, ker v njenih krožkih ni bilo mogoče dobiti zadnje prostora. In tudi profesorjev, kajti univerze brez profesorjev ni vendarle še ne moremo prav zamišljati...

Subi podatki govorijo: Pred tremi leti Pionirske knjižnice v današnjem obsegu in pomenu oddelek še ni bilo. To je bil še Mestni ljudski knjižnici. Nato je dobila svoje ime, postala je samostojna ustanova, ki naj bi vse svoje delo v zvezi s knjigami vedela najmlajšim, to se pravi, najstarejšemu od petega do petnajstega leta starosti. Naučila naj bi jih ceniti in ljubiti knjigo. Velika stvar! In res se je stvar obnesla nad vse pričakovane in v prvem oddelku pionirske univerze so se morali pridružiti novi. A o tem pozneje!

Otroci so na svojo knjižnico tako rekoč navali. Če povemo, da je v čitalnici vsak dan kakih 150 otrok, še nadaljnjih 120 pa v izposojevalnici, je to že nekaj vzrok za tolikšno zanimanje? Morda predvsem moderna načela

PIONIRSKA UNIVERZA

BESEDA O PIONIRSKI KNJIZNICI

izposoje knjig. Otroci imajo prost pristop h knjigam in policam. Knjige so urejene po starostnih stopnjah — najprej so slikanice, za njimi pravilnice, potem zivalske zgodbe, pustolovski, zgodovinski romani itd. Pionirska knjižnica ima danes 18.000 knjig. Zanimiv je pogled v čitalnico v prvem nadstropju hiše Slovenske Matice na Trgu revolucije. Dvorana z desetimi okni v zelenih vzorčastih zavesah, stene preplekane v opečnato rdeči, rumeni in modri barvi. Strideset stolov, po štirje za vsako mizo, in nad nje se sklanjajo mlade glave. Vsako drugo soboto berejo mladinski pisatelji otrokom iz svojih del prav v tej čitalnici, ali pa jim pripovedujejo o sebi. Da so takšna srečanja zelo intimna in plodna, ve danes že marsikdo. V začetku so imeli v sedanjih čitalnici še razne druge krožke, ki so se zelo razrasli. Po treh letih imajo vsi ti krožki svoj stalen prostor ali celo zgradbo.

Kar smo povedali doslej, še ne bi opravičevalo naziva »pionirske univerze«, zato ne pozabimo, da Pionirska knjižnica ne opravlja samo poslov knjižnice (in sicer dobre knjižnice, kar bi

bilo samo po sebi že dovolj važno) — temveč njeni sodelavci opravljajo še drugo, ne manj odgovorno delo: ukvarjajo se s poučevanjem vseh vprašanj, ki so tako ali drugače povezana z našim največjim otroškim kulturnim centrom.

Namen Pionirske knjižnice, da načrtno zbira mladinsko literaturo vseh jugoslovanskih narodov in raznovrstno strokovno literaturo o mladinskem slovtvu, tudi v tujih jezikih, kaže jasno, da gre Pionirski knjižnici za sistematično delo. Skupaj z Zvezo prijateljev mladine Slovenije bo n. pr. izdala Pionirska knjižnica poseben priročnik za vzgojitelje, starše, profesorje, učitelje in knjižničarje z naslovom »KNJIZNE POLICE ZA OTROKE«, kjer bodo dana osnovna navodila, kako posredovati otroku knjigo. Mimogrede omenimo še to, da bo priročnik objavil vse razgovore pisateljev s pionirji v Pionirski knjižnici, od Finžgarja, Bevka, Seliskarja in Ribičiča, od Miška Kranjca, Ingoliča, Godine, Winklerja in Cerkenika do mlajšega rodu. Priročnik bo prinesel celotno bi-

bliografijo mladinskih knjig, ki so izšle pri Slovencih po letu 1948, v kratki obliki pa tudi oocene, ki so izšle o teh delih.

Izd tega dela, ki ga pričakujemo še letos, nam kaže, da ima Pionirska knjižnica tudi znanstven značaj. Pot do izkušenj in lahka, knjižnica spremlja posameznega otroka skozi daljšo dobo in v skuša zvedeti, za kaj se otrok v različnih starostnih stopnjah zanima. Vsak mladi bralec ima namreč v čitalnici poseben karton. Pionirska knjižnica pa anketira otroke tudi izven Ljubljane. To so doslej napravili v Ajdovščini, na Kozjem, v Zgornji Bistrici in Prekmurju in na Blokah in ugotovili znatne razlike med interesom mestnih in podeželskih otrok; prav tako je bilo zanimivo opažanje različne moralne in socialne mentalitete. K posebni dejavnosti Pionirske knjižnice smemo prišteti tudi tečaj za mladinske knjižničarje, ki jih prireja z Zvezo prijateljev mladine, predvsem za knjižničarje izven Ljubljane. V avgustu bo podoben štirinajstnevni enak tečaj za vodje podobnih ustanov v glavnih mestih naše države.

Razni krožki v Pionirski knjižnici so postali že tako znani, da so zasloveli že daleč naokrog.

LIKOVNI KROŽEK je med pionirji zelo priljubljen. Njegov namen je, da liča razne oblike likovno-estetske vzgoje izven šole. To je organizirano razvedrilo otrok po šoli. V začetku gre le za to, da se sprosti otroku fantazija. Zato delajo otroci tudi v raznih tehnikah: rišeja, slikajo z vodnimi in oljnimi barvami, njihovo veliko veselje pa so lepjenke, pa pustne maske, hartienske kape, ptičji iz papirja, figurice iz žice, itd. Vse te preizkušene oblike šoli oddelek posredujevati šoli. V tem pogledu je zelo uspešen tečaj ljubljanskih učiteljev osnovnih šol.

DRAMSKI KROŽEK je v javnosti pravzaprav znan pod imenom MLADINSKO GLEDALIŠČE V KRIZANKAH. Pionirska knjižnica je usvojila načelo gledališča v krogu. V dramskih krožkih dela okrog sto otrok, vodijo jih pa režiserji in dramski igralci. Kakor pri likovnem krožku je tudi pri dramskem isto izhodišče: otrok. Kar nastaja, naj se gradi iz otroka samega, iz njegovih sposobnosti dojemanja, življenja in ustvarjanja. Otrokom se da naloga: profesor je stopil v razred. Zdj mora vsakdo najprej povedati, kaj je pri tem opazil, nato skušajo to posnemati, nakar se v krožku kolektivno ustvarja slika: in vsakdo najde sebi primerno vlogo. Rodi se improvizirana scena — vloga vzgojitelja pa je, da sigros vsestransko, vsebinsko, estetsko in izrazno oblikuje. Za nalogo pa daje otrokom tudi izvajanje pravilnih motivov. Najstarejši — petnajstletni — so letos na isti način vadili Bevkove Kavkaške pravilnice. Iz tega je nastala gledališka predstava »BILU JE NEKOČ«, ki jo je videlo nesteto otrok in je na rednem sporedu Mladinskega gledališča. S podobnimi motivi bodo prihodnje nastopili najmlajši.

JEZIKOVNI KROŽKI v Pionirski knjižnici zajemajo danes že 280 otrok. Na to šakultetov se lahko vpišejo že petletni

otroci. Vzgojitelj ravna z njimi tako, kakor da bi ga mati učila lastnega jezika. Vzgojitelj se pri tem z otrokom igra (stepe miši, domino, lutke, žoganje), polje z njimi, vedno pa v tujem jeziku, s čimer mu posreduje osnove tujega jezika brez slovniških pravil. Čeprav dojemata otrok pouk v prvih letih nekako podzavestno, a tem ni rečeno, da je pouk snorganižiran, naspotno: profesor daje nalogo, otroci tekmujejo med seboj, izrečeno se učijo francoske, angleščine in nemščine. Princip krožkov je malo številu otrok (12-15), za uvedbo novega jezika pa se mora pripraviti vsaj 12 otrok. Uporaba direktne metode v teh krožkih je dala že dosežke lepe rezultate.

PESNO-RITMIČNI KROŽKI imajo isto izhodišče. Otroci naj na svoji, njemu najlažji in najprimernejši način s telesnimi gibi pove, kar čuti. Vzgojiteljeva naloga je nadaljnje oblikovanje. Otroci se tam učijo pesmic, ki jih lahko otrok z gibi izrazi, znanje samo pa se posreduje otroku na slikovni in konkretni način.

Poudarimo, da se v nobenem izmed teh krožkov ne vzgajajo nekakšni bodoči umetniki. Vzgojitelj ima pred seboj najprej otroke, šele pozneje eventualni talent. Vsak otrok čuti živo potrebo, da se estetsko-emocionalno izživlja. To pa je tudi osnovni namen vseh teh krožkov. Tako zasnovana Pionirska knjižnica dopolnjuje vzgojno delo učitelja in profesorja v šoli.

Ni treba posebej poudarjati, kolikšnega pomena je, če otrok že zgodaj vzljubi knjigo, ki ga čustveno in estetsko zadovolji in plemeniti. Isti cilj imajo tudi vsi naštetih krožki. Zaradi njih pomena in zaradi sadov, ki jih pričakujemo od tega dela, menimo, da smo v naslovu upravičeno zapisali: otroška univerza.

DRŽAVNO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

Najboljši »maratonec«
GLIGORIČ

Sombor, 25. marca. — V zadnjem kolu XII. državnega šahovskega prvenstva so bili doseženi tle rezultati: Marić-Kozomara remi, Cuderman-Matulović remi, Nedeljković-Pirc 1:0, Trifunović-Janošević 1:0, Vukčević-Vuković remi, Bogdanović-Udovčić 1:0, Bradvarović-Gligorič remi, Tot-Rakić remi, Prekinjena so bile partije Rabar-Smailbegović, Puc-Ivkov in Djurašević-Milič.

Rabar je proti Smailbegoviću v krajevnoindijski obrambi igral isto varianto kot proti Udovčiću. Smailbegović pa je zaigral precej boljše kot Udovčić ter vedno bolj stiskal obroč okrog Rabarjevega kralja. V prekinjeni poziciji je Smailbegović precej boljši.

Udovčić je kot črni v sicilijanki dolgo držal ravnotežje. V 32. potezi pa je Trifunović nenadoma žrtvoval kvaliteto ter prišel v končno s kmetom več in boljšim položajem. V 41. potezi se je Janošević vdal.

ZA NEAMATERSKO NOGOMETNO LIGO JE TREBA PRIPRAVITI

IGRALCE IN SREDSTVA

Družbena sredstva le za amaterski šport

V začetku junija t. l. bo izredna skupščina NZJ dokončno ločila kvaliteten nogomet od množičnega. V tehničnem pomenu te ločitve bo prišlo do ustanovitve enotne ali deljene II. zvezne lige. Ustanovitev II. lige ne bo na podlagi tekmovalne razporeditve moštvo po lestvicah conskih lig, temveč na osnovi določenih pogojev, ki jih morajo izpolniti tisti klubi, ki kandidirajo za sprejem v II. zvezno ligo.

Menimo, da je treba enkrat za vselej odpraviti izrazito klubškatke tendence, ki vidijo v prestopanju igralcev iz manjših klubov v klube, ki bodo po vsej verjetnosti tekmovali v II. zvezni ligi, le »kapranje«, ali kaj podobnega. Tisti klubi, ki bodo sprejeti v II. zvezno ligo, bodo imeli po veljavnih predpisih možnost dajati svojim igralcem določene dajatve. Prav te dajatve bodo omogočile takim klubom dobiti dobre igralce v svoje vrste celo s pomočjo natečaja, ne da bi se spuščali v razna »kapranja«.

Nedeljković je v sicilijanki imel prednost zaradi slabih Pirčevih sredstevnih kmetov. V 39. potezi se je Pirc vdal, ker bi izgubil dva kmeta. S to zmago se je Nedeljković vrstil na šesto mesto in postal direktni finalist XIII. prvenstva.

Rezultat partije med Djuraševićem in Miličem je negotov. Milič je žrtvoval sredstvena kmeta za napad. Ob prekinitvi so na deski skoraj še vse figure. Partnerja sta igrala španko.

Prekinjene partije so nadaljevali ob 16. uri. Djurašević se je v analizah pričel, da je proti Miliču v izgubljenem položaju in je izjavil sodniku turnirja, da ne bo nadaljeval partije.

Smailbegović je prišel v končno s kmetom več in boljšim položajem. Rabar je potegnil le še nekaj potez, nato pa se je vdal.

V nadaljevanju partije Puc - Ivkov sta nasprotnika izmenjala izdruštva. Ob času poročanja sta na deski še kraljici, vendar ima Puc tri kmete več.

V zadnji nedokončani partiji XII. državnega prvenstva je Puc premagal Ivkova v 63. potezi. Za to svojo zmago je Puc požel navdušen aplavz. Proti petorici članov olimpijske reprezentance je dosegel izreden rezultat 4:1. Premagal je Ivkova, Miliča in Djuraševića ter remiziral z Gligoričem in Karaklajičem.

Končno stanje na lestvici: Gligorič 15,5, Ivkov, Trifunović, Karaklajič 14, Matulović 13,5, Nedeljković 13, Udovčić 12,5, Vuković, Pirc 12, Rabar, Bogdanović, Vukčević, Tot, Milič, Puc 10,5, Djurašević, Rakić 10, Janošević 9,5, Cuderman, Bradvarović 9, Smailbegović 8,5, Marić 7, Kozomara 6.

OBCNI ZBOR DRUŠTVA PROFESORJEV IN UČITELJEV TELESNE VZGOJE

Pogled v sedanost in prihodnost

Minulo soboto so se na Taboru sestali delegati desetih aktivov Društva učiteljev in profesorjev telesne vzgoje, da bi na občnem zboru pregledali dosedanje delo, hkrati pa v referatu o šolski reformi pogledali tudi v novo prenovljeno šolo prihodnosti. Predsednik društva tov. Borko je v uvodnem referatu orisal delovanje društva, ki je s številnimi seminarji, tečajev in množičnimi nastopi pokazalo lani res uspešno delovanje. Seveda pa je ob zaključku izvenel še znani referat: strokovnega kadra v vsaki profesorski telesne vzgoje primanjkuje in slabi gnotni pogoji po šolah otežujejo delo pri posku.

O programu telesne vzgoje na novi reformirani šoli je spregovoril Edi Serpan, ki je poslušalce seznanil o vseh institucijah, ki razpravljajo o reformi šolstva, ter o temah, ki jih komisije pregledujejo za nov program telesne vzgoje v novem šolskem sistemu.

Tov. Serpan je v nadaljevanju svojega referata predlagal še program telesne vzgoje v bodočih osemletkah in gimnazijah. V osemletki naj bi imeli otroci v prvem razredu vsak dan po pol ure telesne vzgoje, v ostalih razredih do osmega pa po štiri ure na teden. Razen tega bi bilo enkrat tedensko igralno popoldne in enkrat mesečno izletni dan. V poletnih mesecih bi morali otroci vsaj dvakrat v času obveznega šolanja izobiti.

Program telesne vzgoje na gimnazijah bi delili v splošni in izbirni del, tako da bi dijaki mimo splošne telesne vzgoje dovolili še določeno specializacijo v raznih športnih panogah. Stevilno ur bi ostalo enako kot v osemletki, le z razliko, da bi bile v prvi gimnazij tri ure splošne in ena ura izbirnega programa, v ostalih treh razredih pa po dve uri splošne in dve uri izbirnega programa. Tudi v gimnazijah bodo imeli dijaki tedensko športno popoldne in mesečni športni dan, v času letnih počitnic letno taborjenje, pozimi pa smučarski tečaj.

Novost v programu šolske telesne vzgoje bo tudi tekmovanje za športni znak. V osemletki bo splošni znak, ki bo obsegal za 5. in 6. razred pot, v 7. in 8. razredu pa sedem različnih disciplin. Najnižjo stopnjo, bronasto, bo moral osvojiti vsak učenec, medtem ko bodo za srebrni in zlati znak norme teje, mimo tega pa bo moral imeti dijak tudi zadovoljiv učni uspeh in primerno vedenje in disciplino. V gimnazijah bo tudi še poseben športni znak za različne športne panoge.

Na šolah bodo obstajale tudi šolske telesnovzgojne organizacije, ki bodo skrbele v izvenšolskem času za telesno vzgojo mladine. Načrt prihodnjega dela telesne vzgoje na šolah pomeni pravi preobrat v primeri z dosedanjim. Kako pa bomo ta odlično sestavljen načrt uresničili, je stvar novega študija, predvsem pa hitrega posega v dveh najbolj kritičnih točkah: strokovnem kadru in gnotnih pogojih.

KONČANO JE REPUBLIŠKO MOSTVENO KEGLJAŠKO PRVENSTVO

62.700 lučajev = 247.223 kegļjev

V nedeljo so stekle zadnje krogle in padli zadnji kegļji na letošnjem republiškem mostvenem prvenstvu v kegļjanju, ki je v vsakem pogledu prekosilo vsa dosedanja. Dva meseca je tekmovalo 13 moštvo iz vseh sedmih podvez v borbi za naslov prvaka Slovenije za leto 1957. Ze tretje zaporedoma je v tej borbi bil najbolj uspešen kranjski Triglav. Preden pa je bil ta naslov dokončno oddan Kranjčanom, je na vseh štirih kegļjiščih, to je v Mariboru, Kranju, Ljubljani in Trbovljah tekmovalo 13 moštvo, katerih tekmovalci so izvedli 62.700 lučajev in podrl 247.223 kegļjev.

meznih kegļjiščih: v Ljubljani 61.512 kegļjev, v Mariboru 61.124, v Kranju 61.064 in v Trbovljah 60.943 kegļjev.

MARTELANC NAJBOLJSI

Na letošnjem prvenstvu sicer noben tekmovalac ni podrl več kot 30 kegļjev, toda klubov temu so zaradi rezultati posameznikov povsem izstopajali. Dva tekmovalca, in sicer Starc (Triglav) ter Zalar (Zvezda) sta rezultatu 900 kegļjev nevarno približala. Oba sta podrla po 899 kegļjev. Najboljši tekmovalci v Kranju. Na prvenstvu bil Martelanc iz Kranja. Na vseh štirih kegļjiščih je dosegel zelo dobre rezultate. V Kranju in Trbovljah pa boljše od ostalih tekmovalcev. Tako je bil v skupnem številu podprtih kegļjev Martelanc precej boljši od ostalih, saj je podrl 344 kegļsi (popreček 860,5). Ostali tekmovalci pa so se za njim razvili takole: Starc 335 (83,7), M. Ambrožič (Zvezda) 334 (83,5), Zalar (Zvezda) 331 (82,8), Turk (Triglav) 330 (82,7) itd. Zanimivo je, da se med prvih šest tekmovalcev lista vrstila znan reprezentanta domačinov in Kobar, ki sta tokrat dosegla slabše rezultate kot na drugem prvenstvu. Za prijetno presenečenje pa je poskrbel republiški mladinski prvak Turk, ki je zavzel šesto mesto. Po končanem republiškem prvenstvu lahko s precejšnjim optimizmom pričakujemo državno prvenstvo, ki bo od 10. do 14. maja v Kranju. Na tem prvenstvu naš bodo zastopala moštva Triglav, Gradla, Brank, Beton in »Ljubljana«.

JUTRI V LJUBLJANI Odred: Budućnost

V sredo, 27. marca bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti nogometna tekma za pokal FLRJ med moštvi II. zvezne lige Budućnost iz Titograda in moštvo Odreda s predložitvijo ob 13.30 Krim A. Odred B. Pričetek tekme ob 13.30. Tekma bo ob vsobnem vrenemu. Vstopnina 125, 105 in 85 din.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Torek, 26. marca 1957: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2. Sreda, 27. marca 1957: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20. KINO »PARTIZAN«: nemški film »Stotnik in njegov junak«. »UDARNIK«: amer. barvni film »Clovek s puško«. SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE: Torek, 26. marca ob 19.30: Svava: »Govor o mladosti« (Preseren). Gubovlje: Miro Brajnik, tenorist jubljanske Opere. Nekaj sedežev in stojšje v prodaji.

IZ TUJA

»MESTNI KINO«: Jugosl. film: »Deklica in hrast«. Predstavi ob 19 in 20.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO »PARK«: amer. film: »Ujeto mesto«. Predstava ob 20.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE: Torek, 26. marca ob 20 Stefan Zveloff: »Volpone« Red Torek Cetretke 28. marca ob 16 in 20. Večer baleta in operni arj. Gostovanje članov Opere SNG iz Ljubljane, ob 19.30 M. Mikeln »Petra Semu« znika poroka« Gostovanje v Volponu. Petek, 29. marca ob 20 M. Mikeln »Petra Semu pozna poroka«. Gostovanje v Laskem. Nedelja, 31. marca ob 10 M. Mikeln »Petra Semu pozna poroka«. Gostovanje v Topolicki.

KINO

»UNION«: Ameriški film: »Na razpotju«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Bette Davis in Paul Henreid. »METROPOL«: Ameriški film: »Nj bodo mi verjeli«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Robert Young in Susan Hayward.

IZ TRBOVLJA

KINO »VESTI«: Predstava ob 19.30.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »DELAUSKI DOM«: Ameriški film: »Nasilje«. V glavni vlogi Van Heflin, Janet Leigh in Robert Ryan.

OD TRIGLAVA DO BRANIK

Brez težav in z odlično igro vseh članov svojega moštva je zavzel prvo mesto kranjski Triglav. Njegov start na letošnjem prvenstvu je sicer obetav, da bo borba za prvo mesto ogorčena in da Kranjčani ne bodo imeli lahkega dela. Kasneje pa je ta domneva popolnoma izginila. Od nedelje do nedelje so Kranjčani večali svojo prednost in si že po tretjem nastopu (vsako moštvo je nastopilo štirikrat) zagotovili zmago.

Za prijetno presenečenje je tokrat poskrbel Beton iz Celja. Moštvo, v katerem ni »zvezd«, se je odlikovalo z izenačenostjo in bo letos zaslužen prvi zastopalo Slovenijo na državnem prvenstvu.

Mariborski Brank, ki je veljal za najbolj resnega tekmeča Triglavu, je tokrat ostal na tretjem mestu. Svoje drugo mesto z lanskega prvenstva so morali Mariborčani prepustiti Gradisu.

Peto mesto za »Ljubljano« je vse. Kakor neuspeh. Moštvo, ki je doslej vedno zavzelo eno izmed prvih treh mest, se je moralo tokrat krepko boriti, da si je kot petoplasirano moštvo priborilo pravico sodelovanja na državnem prvenstvu.

Naslednji dve mesti sta zavzela mariborska predstavnik Lokomotiva in »Maribor«. Nekaj časa sta se celo potegovala še za višje mesto, kljub temu pa je tudi njuni končni plasma uspeh. V sredini lestvice so še moštva Zvezda, »Jesenice« in Rudar iz Trbovlj. Za prvi dve moštvi to sicer ni uspeh, za Rudarja pa vsekakor. Le za las se je ljubljanska Ilirija izmuznila iz republiške lige. Tako bosta v prihodnjem prvenstvu moštva Gorjanci iz Novega mesta in Brank iz Nove Gorice tekmovali v consem tekmovalju. Predvsem Novogoričani so precej zaostali.

V LJUBLJANI NAJVEČ - V TRBOVLJAH NAJMANJ

Rezultati, ki so bili doseženi na letošnjem prvenstvu, so precej boljše od rezultatov v minulih letih. Tako so bili tokrat doseženi kar štiri rezultati čez 5000 podrtih kegļjev. Najboljše rezultate so moštva dosegla na novem štiritestnem kegļjišču Gradisa

Kljub odsotnosti najboljših — še naprej zmage

V odsotnosti najboljših avstrijskih alpskih vozačev (Sailer, Rieder, Molterer in Prawd) so Avstriji še vedno dominirali na vseh pomembnejših evropskih tekmovaljih v alpskih disciplinah. Na Etni so Spies, Gamon in Mark osvojili prva tri mesta v slalomu in kombinaciji, medtem ko je tretja garnitura (Stiegler, Hinterseer in Leitner) zmagala v Gornegratu (Švica). Od leve proti desni: Ernest Hinterseer, zmagovalec v slalomu in kombinaciji, Viktoria Annemarie Waser, trikatna zmagovalka v ženskih disciplinah, in Josef Stiegler, zmagovalec v smuku.

MOŽ 12 Sloan Wilson

V SIVEM

Otroci so oddrobneli v svojo sobo, Tom pa je stopil v pritiščje, izpraznil kozarec in se vrnil k otrokom. »Povej nam tisto o kužku,« je rekla Barbka. Ze pred meseci si je bil izmislil zgodbo o psičku, ki so mu potem rekli Mehurček, ker je pogoltnil kos mila, da bi pri lajanju vedno spuščal mehurčke. Barbka si je želela vedno isto zgodbo. Tom jo je moral vselej iznova pripovedovati z istimi besedami kot prvič. »Nekoč je bil psiček, ki mu je bilo ime Mehurček,« je začel Tom. »Ne,« je rekla Barbka. »V davnih časih je živel majhen pes z imenom Mehurček...« »Ze prav,« se je ujezil. »Ne moti me!« »Dobro, samo pravilno pripoveduj,« je rekla Barbka. Petreček, ki mu je bilo šele štiri leta, je z občudovanjem zrl v očka, pa prstek je imel v ustih. »Ne maram zgodbe o Mehurčku,« je rekel kakor sam zase. »Kar molči,« se je Barbka ujezila. »Nekega dne je požrl kos mila,« je nadaljeval Tom, »potem pa...«

Se preden je povedal zgodbo do konca, so se odprla vrata. Vstopil je dr. Grantland. »Dobila je norice,« je povedal. »Ali bi lahko dobil kozarec vode?« »Seveda,« je odgovoril Tom. »Bi pregledali še otroke?« Zdravnik je postrani pogledal otroke. »Nisem otroški zdravnik,« je dejal. »Vem,« je odgovoril Tom. »Otroški zdravnik jih je pregledal predčerašnjim. Pa sem mislil, ko ste že tu...« »Otroke pregledujem samo v nujnih primerih,« je rekel zdravnik. »Moji bolniki morajo biti stari vsaj dvajset let.« »Takov vam bom prinesel kozarec vode,« je rekel Tom, zdravnik pa ga je pospremil v pritiščje. Tom mu je ponudil kozarec. Zdravnik si je dal v usta tableto in jo pogoltnil. »Hvala,« je resno odgovoril. »Zdaj pa o gospe Rath. Pustimo, naj se stvar razvije. Poznam sicer nekaj receptov, ki malo zaležejo, mnogo pa ne moremo storiti. Naj čimveč počiva. Teden dni bo morala biti v postelji, morda še kak dan več.« »Skušal bom koga poiskati, da bo pazil na otroke,« je rekel Tom. Dve uri kasneje, ko so otroci že povečerjali in je bilo stanovanje pospravljeno, je začel Tom po telefonu iskati hišno pomočnico. Nobena izmed znanih ni mogla priti, starejša ženska — pisala se je Manter — ki mu jo je priporočil neki pisatelj, je bila pripravljena delati za 60 dolarjev na teden, če ji Tom objubi, da bo vsako jutro prihajal po njo z avtomobilom, in sicer ne pred deveto, ter jo zapeljal domov vsak dan najkasneje do šestih. To je pomenilo, da pred enajsto zjutraj ne bo začel delati v pisarni in da bo moral odhajati z dela že ob štirih popoldne, kar bo znatno

prizadelo družinski proračun. Drugega izhoda ni bilo. Upal je, da mu Dick Haver tega ne bo zameril. Naslednje jutro je spoznal, da je gospa Manterjeva kmečka ženska strogega obraza, stara približno petinštirideset let. Prav gotovo tehta devetdeset kilogramov, je pomislil Tom. Pa njen glas, ta glas! »Zelo sem srečen, da ste sprejeli ponudbo,« ji je Tom odpral vrata v avto. »Saj veste, kako je, če zbolijo gospodinja. Nekdo mora skrbeti za bolne otroke.« »Ni mi treba pripovedovati,« je zagrmel njen glas. »Sama sem imela osem otrok. Ko so vsi hkrati zboleli za ošpicami, sem si zlomila nogo.« »Glej no, to je pa strašno,« je rekel Tom. »Moža ni bilo doma,« je povedala tako glasno, da mu je prišlo na misel: ženska je nemara gluha in niti sama sebe ne sliši. »Kaj ste storili?« se je zadril. »Nikar tako ne vpijete!« je zaklicala nazaj. »Saj dobro slišim! Koleno sem položila na stol in si privezala nogo. Tako sem kar dobro hodila po hiši in vlačila stol s seboj.« Tom jo je hitro odpeljal v Zeleni dvored, jo predstavil Betsy, ki je bila vsa zbegana, in odvihral na postajo.

»Pravzaprav se še nisem odločil,« je odgovoril Tom. Pa ni povedal, da ne gre rad k radijski družbi, če bi se nekdo, ko bi Hopkinsu ne bil več všeč, vse skupaj končalo tako, da bi ga kratko in malo odslavilo. »Prav rad bi te obdržal tu, če bi mogel,« je rekel Dick, »pa ne maram preveč vplivati nate. Vsekakor je nekaj reči, ki jih moraš premisliti, preden se boš dokončno odločil.« »Hvaležen sem ti za vsak nasvet...« »Ce ostaneš tu, lahko pričakuješ le malenkostno zvišanje,« je rekel Dick. »Ce greš tja, lahko napoješ napreduješ, kar na lepem pa se morda znajdeš na cesti. Ce greš k družbi, ne boš dolgo ostal v sedanjem finančnem položaju. Si bo gor ali dol...« »Teško si predstavljam...« je hotel začeti Tom, pa ga je Dick prekinil: »Po naključju poznam Hopkinsa.« Vsi so mi tako pripovedovali o tej službi, je pomislil Tom. Morda ve Dick o Hopkinsu kaj več kot jaz, mogoče ve mnogo več. »Sposoben človek je,« je rekel Dick. »Prav gotovo je eden poslovnih genijev današnjega New Yorka. Ce boš delal z njim, si lahko obetaš marsikaj.« »Tudi sam mislim tako,« je odgovoril Tom. »Hkrati pa se mi zdi,« je postal Dick nekam zamišljen, »da te ne bodo najeli za delo v radijski družbi United, marveč za pomoč pri osebnem načrtu, ki si ga je izmislil Ralph Hopkins. Zate je nekoliko nevarno...« »Kaj hočeš reči?« je vprašal Tom, ker je Dick iznenada utihnil.

ZA OBČINSKI PRAZNIK OBČINE RIBNICA NA DOLENJSKEM

26. MAREC

CESTITAJO VSEM SVOJIM OBČANOM IN JIM ZELJO SE MNOGO USPEHOV PRI GRADITVI SOCIALIZMA

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR RIBNICA
OBČINSKI KOMITE ZKS RIBNICA
OBČINSKI ODBOR SZDL RIBNICA
OBČINSKI ODBOR ZB NOV RIBNICA
OBČINSKI SINDIKALNI SVET RIBNICA
OBČINSKI KOMITE LMS RIBNICA

in delovni kolektivi podjetij:

- KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO KOČEVJE
- LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE RIBNICA
- KOVINSKO PODJETJE »PARTIZAN« RIBNICA
- GRADBENO PODJETJE »GRADBENIK« RIBNICA
- GOSTINSKO PODJETJE RIBNICA s svojimi obrati:
 - BUFFET LEPOVČE
 - SODAVIČARSTVO RIBNICA
 - IN OBRAT V DOLENJI VASI

- MESARIJA RIBNICA
- GOSTISČE »PRI CENETU« IN
- GOSTISČE »UGAR«
- KMETIJSKA ZADRUGA RIBNICA
- OPEKARNA RIBNICA
- TRGOVSKO PODJETJE »MERKUR«
- POSLOVALNICA »ŽIVILA«
- TRGOVSKO PODJETJE »JELKA« s poslovalnicami:
 - »PRESKRBA«
 - »GALANTERIJA«
 - IN PRIGORICA

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe v ribarnici in v Šiški.
 50% madežev na obleki je mastnih. »FLEX« čisti vse madeže masti, olja, znojta itd. »FLEX« moraš imeti doma in na poti.
 Kajeta žena si ne želi mladostnega in svežega lica? In vendar si ga s kozmetično masko »TEINT BELL« lahko takoj pridobi.

TOALETNO MILO
PREDAVANJA
 Turistično društvo Ljubljana priredila v četrtek, 28. marca ob 20. uri predavanje Ing. Kumbaković-Kalana z naslovom: »Vitiš s Kitajskega« z diapozitivni in filmom. - Vstop prost.
 Prirodoslovno društvo v Ljubljani vabi na poludnevno predavanje z naslovom: »Vitiš s Kitajskega« z diapozitivni in filmom. - Vstop prost.
 Geografsko društvo vabi na predavanje prof. dr. Svetozarja Hešca o bo v ardu, 27. marca ob 20. v balkonski predavalnici na Univerzi.

ZAHVALA
 Ob bridki izgubi našega nenadomestljivega moža in očeta
IVANA TRŽANA
 se prisrčno zahvaljujem vsem, ki so draga pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti in mu darovali cvetkove. Posebno se zahvaljujem govornici podružnici Elektrarne za izkazano pozornost, Društvu upokojencev za pomoč, godbi in »Zari« SPD svoboda sočustvovali z nami, ki so njihove tolažilne besede.
 Iskrena zahvala dr. Starkelnovi, zdravilnici in dr. Kerstnovi za kovi za lajšanje zadnjih trenutkov draga pokojnika.
 Trbovlje, 25. marca 1957.
 Zalujoca žena in hčerka ter zet in vnukinja.

ZAHVALA
 Ob težki izgubi nadvse ljubljenega brata
JOŽETA GABRIJELČIČA
 se prisrčno zahvaljujem vsem, ki so ga v tako častnem številu spremljali na njegovi zadnji poti, nam pa s tem izrazili iskreno sočutje.
 Posebno se zahvaljujem direktorju elektran in inž. Ivu Vidličniku za sočutja polne besede, ki sta mi, vsem odprtem grobu pokojnega podjetja in celotnemu kolektivu menarne Anhovo, vsem sorodnikom, posebno pa še vsem tistim, ki so neposredno skrbeli za pogreb.
 Piave, 25. marca 1957.
 Zalujoci brat Vladimir z družino.

Obveščamo rezervne oficirje občine Bežigrad, da bo redno mesečno predavanje v sredo, 27. marca ob 19. uri v prostorih vojašnice ob Titovi cesti (poleg pošte). Tema: Vloga inženirskih oddelkov v sodobni vojni. Zbor ob glavnem vzhodu. Udeležba za ciane obvezna. Ostali rezervni oficirji vabljani. - Občinski odbor ZROJ Bežigrad.

Združene rezervnih oficirjev Jugoslavije, pododbor »24 talcev« v Ljubljani vabi vse rezervne oficirje in podoficirje svojega področja na predavanje: »Kemično orožje« s filmom, ki bo v sredo, 27. marca 1957 ob 19.30 v dvorani SZDL v Zarnikovi ulici 3. Vabila: ki ste jih prejeli, prinesite s seboj. - Odbor.

Slovensko kmetijsko društvo obvešča svoje člane in vse zainteresirane, da bo predaval v sredo 27. marca prof. dr. Božo Težak iz Zagreba o temi: »Mehanizem precipitacije in koagulacije«. Predavanje bo ob 18 v predavalnici Kemičnega inštituta »Boris Kidrič«, Ljubljana, Hajdrihova 19. - Vljudno vabljani.

PUTNIK SLOVENIJA
 obvešča:
 Z 10. aprilom 1957 OTVARJAMO EKSPRESNO AVTOBUSNO PROGO LJUBLJANA-BEOGRAD-LJUBLJANA po naslednjem voznom redu:
 Ljubljana - Ljubljana prih. 8.50 odh. 21.50
 NOVO MESTO odh. 8.25 prih. 23.30
 ZAGREB odh. 6.30 odh. 6.30
 ZAGREB prih. 5.30 prih. 6.30
 BEOGRAD odh. 23.30
 Avtobus ima v obeh smereh postanke še v TRENJEM, SENJER, NEJU, KOSTANJEVICI, MRAŠEVU, CERKLJAH, KRŠKI VASI in v CA-TEZU.
 Vozna cena: Ljubljana-Zagreb 700 dinarjev, Zagreb-Bograd 2050 din. Ljubljana-Bograd 2750 din.
 Z udobnimi turističnimi avtobusi boste potovali udobno in prijetno. Ne zamudite ugodnosti! Ze danes računajte z možnostjo, da od 10. aprila dalje lahko potujete v BEOGRAD z EKSPRESNO AVTOBUSNO PROGO, ki jo odprta PUTNIK SLOVENIJA.

GLEDALISCA
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
DRAMA
 Torek, 26. marca ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Abonma G.
 Sreda, 27. marca ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Abonma C.
 Četrtek, 28. marca ob 20: B. Kreft: »Krajnski komedijanti«. Abonma B.
 Petek, 29. marca ob 15: B. Kreft: »Krajnski komedijanti«. Zaključena predstava za gimnazijo v Postojni.
 Sobota, 30. marca ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Izven in za podeželje.
 Občinstvo opozarjamo, da so v prodaji po občinskih opernih cenah vstopnice za vse predstave poljskega Drž. gledališča iz Lodza, ki bo gostovalo v Ljubljani od 6. do 11. aprila. Razpored poljskih predstav v Ljubljani je naslednji:
 6. aprila zvečer v Drami: Gabriela Zapolska: »Moralna gospe Dulske«.
 7. aprila popoldne v Drami: Gabriela Zapolska: »Moralna gospe Dulske«.
 7. aprila zvečer v Drami: Anouilh: »Antigona«.
 8. aprila zvečer v Operi: Ferdinando de Rojas: »Celestina«.
 9. aprila zvečer v Drami: Anouilh: »Antigona«.
 10. aprila popoldne v Drami: Gabriela Zapolska: »Moralna gospe Dulske«.
 11. aprila zvečer v Operi: Ferdinando de Rojas: »Celestina«.
 Vse predstave poljskih gostov so izven in za podeželje.

OPERA
 Torek, 26. aprila ob 19.30: G. Verdi: »Otello«. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča in baritonista Stanojca Jankovića. Abonma E.
 Sreda, 27. marca ob 19.30: Čajkovski: »Labodje jezero«. Abonma H.
 Četrtek, 28. marca ob 19.30: Verdi: »Otello«. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča in baritonista Stanojca Jankovića. Abonma F.
 Petek, 29. marca ob 19.30: Dvořak: »Rusalka«. Abonma U.
 Sobota, 30. marca ob 19.30: Čajkovski: »Labodje jezero«. Abonma F.
 Nedelja, 31. marca ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Gostovanje madžarske sopranistke Paule Takaca. Izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
 Gledališka pasaja
 Torek, 26. marca ob 20: Anny Tichy: »Vselej sta dve možnosti«. Premiera. Izven.
 Sreda, 27. marca ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji. (Davenport - A. Arcon).
 Četrtek, 28. marca ob 20: Anny Tichy: »Vselej sta dve možnosti«. Abonma red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
 Turek, 26. marca ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«, komedija. Red D. Vstopnice so tudi v prodaji.
 Petek, 29. marca ob 20: O. Stuart: »Čudovite pustolovščine«, komedija. Gostovanje v Kamniku. Predprodaja vstopnic od srede dalje pri Slov. knjižnem zavodu v Kamniku.
 Sobota, 30. marca ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«, komedija. Izven.
 Nedelja, 31. marca ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«, pravljina igra z godbo, petjem in plesom. Popoldnanska predstava. Izven.
 ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«, komedija. Večerna predstava. Izv. Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-569. V petek, 29. marca ob 20 bo Sentjacobsko gledališče gostovalo v Kamniku. Uprizorilo bo Stuartovo duhovito komedijo »Čudovite pustolovščine«. Predprodaja vstopnic od srede dalje pri Slov. knjižnem zavodu v Kamniku.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
 Marionete
 Levstikov (Sentjacobski) trg 2
 Četrtek, 28. marca ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«.
 Sobota, 30. marca ob 17: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«.
 Nedelja, 31. marca ob 11: J. Malik: »Zogica Marogica«.

Ročne lutke
 Resljeva cesta 36
 Nedelja, 31. marca ob 17: A. Papier: »Hudobni graščak«.
 Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (razen nedelje) od 10. do 12. ure v upravi. Resljeva cesta 36, telefon 32-020, in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 26. marca 1957.
 Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 15.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 22.55.
 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabayni zvoki - vmes ob 7.20-7.25 Naš jedilnik - 8.05 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev - 8.40 Igrajo mali zabavni ansambli - 9.00 Radijski roman - Anatolij Vinogradov: Paganini - XV. - 9.30 Stari in novi Mozart - 10.10 Od popevke do popevke - 11.15 Za dom in zane - 11.50 Naši solisti vam igrajo... - 12.00 Slovenske narodne peje akademski oktet - 12.30 Kmečka univerza - Ing. Miljeva Kač: Skropilnice in kemična sredstva za zaščito hmeljišč - 12.40 Johannes Brahms: Madžarski plesi - 13.15 Zabavna glasba - 13.50 Dvojevi iz Verdijevih oper - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.50 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Tečaj francoskega jezika - 16. lekcijska - 15.55 Tečaj angleškega jezika - 45. lekcijska - 16.10 Gustav Mahler: Simfonija št. 1 v D-duru - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traktu - 18.00 Sportni tednik - 18.50 Iz solistne glasbene glasbe - 19.20 Radijski dnevnik - 19.50 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Domače aktualnosti - Poje ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta - 20.30 Radijska igra - William Shakespeare: Vihar (peva izvedba) - 21.30 Igrata velika zabavna orkestra Vally Stott in Morton Gould - 22.15 iz komorne glasbe - 22.15-23.00 UKV program: Ritem današnjih dni
 II. program
 12.30 Pisana vrsta zabavnih skladb - 13.00 Napovedi, poročila, vremenska napoved - 15.10 Silka iz solistne glasbene glasbe - 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.55 Pojo otroški in mladinski zbori - 15.00-15.15 Napovedi, poročila, vremenska napoved in obvestila - 22.15-23.00 Ritem današnjih dni.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
 Torek 26. marca ob 16: A. Remec: »Magda«. Red D in Izven.
 Četrtek, 28. marca ob 16 in 20: Remec: »Magda«. Gostovanje v Skofji Loki.
 Sobota, 30. marca ob 20: A. Remec: »Magda«. Gostovanje na Visokem pri Kranju.
 Nedelja, 31. marca ob 16: Salacrou: »Noci leze«. Izven in za podeželje.
KINO
 »STORŽIČ«: Ameriški film: »Veselo udari po skrbi«. Predstave ob 16, 18 in 20.
 »TRIGLAV«: Ameriški barvni film: »Tujec v sedlu«. Predstava ob 20.

IZ KAMNIKA

Sentjacobsko gledališče iz Ljubljane bo gostovalo v petek, 29. marca ob 20 v Kamniku z duhovito Stuartovo komedijo »Čudovite pustolovščine«. Predprodaja vstopnic od srede dalje pri Slovenskem knjižnem zavodu v Kamniku.

7. RLEDA

Mehiški film: »Mehika v pesmi«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Elsa Aguirre, Raul Martinez, Andres Soler in Fanny Sciller.

Z IESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Mirko Višnar. Prešernova cesta.
KINO
 »RADIO«: Avstrijski film: »Zdaj smo pa tam«. Predstavi ob 18 in 20.
 »PLAVZ«: Ameriški barvni film: »Sin All Babe«. Predstavi ob 18 in 20.

DROBNI OGLASI

MOTORNO KOLO »Zündap« 350 ccm, ugodno prodam. Naslov v upravi »Ljudske pravice«.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Mehiški film
Umiram srečna
 Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriška risanka
»NAŠI ZVESTI PRIJATELJI«
 Tednik: F. N. št. 12 in posebna štev.: Moša Pijade. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Amer. film: »Obsojeni«. Tednik: Filmske novice pos. št.: Moša Pijade. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Glenn Ford. Ob 16 matineja istega filma.

KINO »VIC«

Amer. vstavitveni film v barvah: »Ujemite tate«. Predstavi samo ob 15 in 17. - V glavni vlogi Grace Kelly. - Ob 19 in 21: amer. vstavitveni film: »Ure ubupa«. V glavni vlogi: Humphrey Bogart in Frederic March.
 Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Sloga« od 9 dalje.

KINO »SOČA«

Amer. barvni film: »Kvartoprec z Mississippija«. Tednik: »Sorodnik«. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MILADINSKI KINO LM

Kotnikova 8, predvaja jugosl. film: »Ešalon dr. M.«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.

KINO »LITOSTROJ«

Amer. barvni film: »Noeji bomo peli«. Tednik: Filmske novice št. 10. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

FILMSKO GLEDALIŠČE

Ljudske univerze v Ljubljani. Gospodarsko razstavišče, predvaja franc. film: »Prepovedane igre«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic in abonmaja vsak dan od 8-14 in uro pred predstavo v recepcijskem biroju Gospodarskega razstavišča.

KINO »TRIGLAV«

Mehiški film
Trije pustolovci
 Tednik. V glavni vlogi Dagoberto Rodriguez in Joaquin Cordero. - Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Jugoslovanski film
MILIJONI NA OTOKU
 V glavni vlogi Metka Gabrijelečič. Predstavi ob 16 in 18. Brez tednika. Zadržna predstava odpade. Na sporedu samo še danes in jutri.

RAZSTAVLJAJO JUGOSLOVANSKA, AVSTRIJSKA, NEMSKA, HOLANDSKA, ITALJANSKA PODJETJA!
 VSAK DAN REVILJE SODOBNEGA OBLAČENJA Z NAGRADNIM ANKETIRANJEM OBISKOVALCEV!
 NAJLEPŠA PRILUŽNOST ZA SKLEPANJE TRGOVSKIH ZAKLJUČKOV
 IZKORISTITE 25% POPUSTA NA ZELEZNICI!

OBISČITE
II. SEJEM MODE IN USNJARSTVA
 Z MEDNARODNO UDELEŽBO V LJUBLJANI - OD 30. MARCA DO 7. APRILA 1957

List izdaja in tiska Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 - Notranjepolitična gospodarska rubrika Tomšičeva 5/III, telefon 20-507 - Kulturna rubrika Nazorjeva ulica 10/II, telefon 21-887 - Uprava Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 - Telefon za naročnino 31-030 in oglase 31-358 - Telefon poslovalnice na Titovi cesti 22-322 - Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din - Tekoči račun 60-KB-6-2-1393 - Poštni predal 42 - Poština plačana v gotovini - Rokopisov ne vračamo

Enega izmed sedem mesecev starih dvojčkov, ki ju vidite na sliki v pristrčni igri, si je pred dnevi »izposodila« britanska televizija, ker ga je potrebovala za televizijsko komedijo »Izposojen dojenček«. — Preden sta dvojčka prišla na svet, so se njuni starši zavarovali za 400 funtov prav proti — dvojčkom.

Rastlinski svet

na nebesnem sosedu

- PRVE UGOTOVITVE
- SOVJETSKIH
- ZVEZDOSLOVCEV
- NA PODLAGI
- LANI ZBRANIH
- PODATKOV O MARSU

Kaj povedo prve ugotovitve? Ali so potrdile dosedanje domnevo znanstvenikov, da obstoji na Marsu življenje? Vsaj približno so odgovorili v sovjetskem listu »Literaturnaja Gazeta« trije zvezdoslovci.

Znanstveniki zvezdoslovne opazovalnice v Alma-Ati so začeli proučevati Mars, še preden je prišel najbližje. Nekaj njihovih ugotovitev je pred kratkim razložil zvezdoslovec Tihov.

Mars je obračal k Zemlji svojo južno poloblo, nad katero je bilo še kar prozorno ozračje.

Kaj različni so na splošno odgovori znanstvenikov na vprašanje, ki si ga zastavlja moderno človeštvo: »Ali je na Marsu življenje?« Lansko poletje je bil Mars na svoji poti okoli Sonca spet enkrat sorazmerno zelo blizu zemlje, zato so ga zvezdoslovci proučevali z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki.

Več mesecev so bile teleskopske cevi nepretrgoma usmerjene proti Marsu, znanstveniki so ga proučevali s sodobnimi horoskopi dan in noč. In rezultati? Množica posnetkov in dolge strani zapiskov. Zbrano gradivo zdaj proučujejo in bodo potrebovali za to delo skoraj še pol leta.

Kapa na južnem tečaju je bila najbolj svetla. Julija so znanstveniki ugotovili v okolici polarne kape rdečkasto, ob ravniku pa zelenkastomodro barvno področje. Ze sredi avgusta so te rdečkaste lise polagoma dobivale zelenkastomodri barvni odtenek, zadnje dni avgusta pa so na Marsu opazili bele pege. Kot je znano, se začne na Marsu pomlad prve dni maja, poletje pa se končuje zadnje dni septembra. Zato znanstveniki razlagajo ta pojav kot sneg ali vsaj kot slano. Nekaj dni kasneje so astronomi v Alma-Ati ugotovili nad polarno kapo rumeno zaveso, kar so si razlagali kot oblake peska in prahu, ki ju je dvignila v ozračje burja. Pomarančasto rumenkasta odeja se je polagoma razširila vse do ekvatorja, šele proti koncu septembra se je ozračje na Marsu spet razčistilo.

Tihov meni, da na Marsu obstoji rastlinski svet, to pa je tudi eno izmed osnovnih spoznanj zvezdoslovcev iz Alme-Ati. Seveda to rastlinstvo ni takšno, kot na primer na našem planetu.

Spreminjanje rdečkaste barve v zelenkastomodro dokazuje razvoj in rast rastlinskega sveta. Podoben prehod je mogoče opazovati tudi na Zemlji. Ker je ozračje na Marsu v glavnem iz dušikovega dvokisa in vsebuje le malo kisika, pravi Tihov, da kaže organsko življenje velike sposobnosti za prilagoditev posebnim razmeram. Rastlinstvo na Marsu lahko dobi za dihanje potrebni kisik iz tal ali pa uporablja tistega, ki nastaja pri fotosintezi, kakor se to dogaja v rastlinami, ki pri nas uspevajo v vodi in blatu. Tihov domneva, da bi moglo biti v višjih plasteh marsovskega ozračja več kisika, kot ga je tik ob površini, pri tem pa opozarja na znana dejstva, da mnogi mikroorganizmi na našem planetu uspevajo

brez kisika. V mesecih, ko je na Marsu poletna doba, so se gibale temperature med plus 10 in 25 stopinjami, v tem času pa je bilo tudi nekaj padavin. Svojo izjavo je Tihov zaključil s prepričanjem, da so na Marsu osnovni pogoji za razvoj rastlinskega sveta.

Njegovo mnenje je potrdil tudi ukrajinski zvezdoslovec Barabašov. Znanstveniki iz Harkova pravijo, da so površine na Marsu, ki jih smatrajo za kopno, popolnoma ravne, medtem ko so »morja« valovita in gorata. To po njegovem mnenju potrjuje možnost za obstoj rastlinskega sveta v nekaterih »morjih«.

Drugeče pa misli profesor Lebedinski iz Moskve, ki je dejal, da Marsa niso opazovali v najugodnejših razmerah in torej še ne morejo dokončno odgovoriti na to vprašanje. T. P.

Z enajstim svečkami na slavnostni torti je praznovala svoj 111. rojstni dan — vseh 111 bi najbrž ne mogla upihni v eni sapi — starka Patsy Evans iz Miami na Floridi. Dan pred praznovanjem so jo pregledali specialisti in ugotovili, da je — razen starostne oslabelosti seveda — popolnoma zdrava.

STAREJŠI OD NEANDERTALCA?

LOBANJSKE KOSTI ČLOVEKA, KI JE ŽIVEL PRED 500.000 LETI

Z lopatami v rokah iščejo angleški antropologi zadnje mesece vsako soboto in nedeljo v opuščnem kamnolomu blizu Swanscomba odgovor na eno najbolj zanimivih vprašanj, ki se z njimi že dolgo ukvarja znanstveni svet: koliko tisočletij je star človeški rod? Upajo, da bodo navsezadnje le našli še manjkajoče dele lobanjske kosti ženske, ki je živel v davnih časih. Če bodo že odkopanim trem lobanjskim kostem pridružili še preostale, bodo dobili nov dokaz za svojo domnevo, da je »homo sapiens« živel na zemlji že pred 300.000 leti.

Zlasti v tem stoletju so znanstveniki na temelju pomembnih antropoloških odkritij dokaj natančno rekonstruirali zgodovino človeškega rodu. Našli so na primer fosilne ostanke predčloveške vrste živega bitja, ki je živel v okolici Pekinga na Kitajskem približno pred 500.000 leti, prav tako pa imajo tudi ostanke okostja ne-

andertalca, ki je živel na zemlji pred 50 tisočletij.

Za najmlajšega pračloveka, podobnega sodobnemu — preden je odkritje v Swanscombu omajalo antropološke teorije — je veljal tako imenovani »kromanjonec« (ime Cro-Magnons), jamski umetnik južne Francije in severne Španije. Precej nepričakovano se je pojavil na zemlji, pred približno 35.000 leti in nadomestil neandertalca.

V plasteh gramoza pri Swanscombu — našli so najprej lobanjske kosti, ki so zelo podobne človeškim in menijo o njih, da so stare okoli 300.000 let — se je zvrstilo še precej drugih pomembnih najdb, na primer sekire, ostanke kosti nekaterih živali, predvsem slonov, jelenov in nosorogov. Po zunanosti se te živali — tako menijo strokovnjaki, ki so njihovo podobo rekonstruirali po delih okostja — ne bi

mного razlikovale od sodobnih zastopnic svoje vrste.

Prva leta po drugi svetovni vojni so antropologi izpopolnili metodo za ugotavljanje starosti kosti. Ta metoda temelji na dejstvu, da v zemlji zakopane kosti absorbirajo fluoride, po množini teh kemičnih spojin v kosteh pa je mogoče ugotoviti njihovo starost, zakaj čim dlje so kosti v zemlji, tem več fluoridov se nabere v njih.

Na podlagi nekaterih drugih najdb so si znanstveniki ustvarili vsaj grobo predstavo o načinu življenja tega najstarejšega človeka. Bil je nomad, živel je v bližini rek, imel pa je že nekaj udomačenih živali in je bil torej mesojed.

Ostanke, pravzaprav nekaj kostnih delov so našli v stari strugi reke, ki je precej poglobila strugo, tako da so naplavine in ostanke v njih zdaj dobrih 30 m nad rečno gladino. Zgodovina te najdbe je malce nenavadna: amaterski antropolog dr. Marston — po poklicu je zobni zdravnik — je začel kopati v zapuščenem kamnolomu leta 1933, dve leti kasneje je je našel del lobanjske kosti človeku podobnega bitja. Naslednje leto (1935) je izkopal še eno tako kost.

Strokovnjaki za anatomijo na oxfordski univerzi so ugotovili, da pripadajo te kosti bitju, ki je moralo biti zelo podobno »homo sapiensu«.

Tretji del lobanje je našel lani prav tako amaterski antropolog Bernard Wyner, zdaj pa prihajajo v omenjeni kraj vsako soboto številni amaterski in poklicni antropologi, ki upajo, da bodo našli še nadaljnje dele omenjene lobanje in s tem potrdili, da je »homo sapiens« živel pred 300.000 leti.

Zaprli sem okno, minilo me je veselje do dela. »Kdo je ta žena?« sem vprašal sobarico, ki mi je prinesla čaj.

»Sosedova gospodinja. Majhna je in debela, nikoli ne gre ven, govori pa dan in noč.«

Do večera sem že pozabil na tisti dogodek. Mesec je veslal nad griči in ptiči so se oglašali.

delaš v pisarni, bi najraje šla k načelniku. Ali se zavedaš, kam bomo prišli, če boš kar naprej popuščala? Kako... Seveda spet nič ne rečeš! Pa srajce si nisi preoblekle. Kolikokrat sem ti že rekla, da nosi boljše srajce samo podnevi. Trudim se, perem in likam, šivam in krpam, ti pa nočeš svoji žepi napraviti niti tega malega veselja. Prav nič ti ni mar, da po ves dan tekam okoli in sem zvečer na smrt utrujena. Tudi na vrtu nisi posadil fižolovk. Ze davno bi moral to storiti, pa kompost bi bilo treba razvoziti. Nikar ne bulji v ta časopis, pij dobro pivo, ki sem ti ga kupila samo zato, da ti ni treba hoditi v gostilno! Na, in se držiš, kakor da imaš slabo ženo. Kako? Ali si kaj rekel? Ne, nikoli nič ne rečeš. Niti svojemu bratu si ne upaš ničesar reči, nič čudnega torej, če si je kar prilastil tvoj del parcele in nam pošilja za to tako malo denarja. Teta Margrit mi je že rekla, da tu nekaj ne more biti v redu, in notar Schürman, ta je tudi...«

Nekam truden sem postal, ko sem tako gledal nepremična stopala moža na terasi, zato sem zaprl okno. Naslednji dan je deževalo. Okna na hišici pod menoj so bila zaprta, vendar se mi je zdelo, da slišim tisti glas in vidim malega Reinholda in sklonjeno glavo njegovega nejunaka očeta. Nič čudnega, če nisem mogel zbrati dovolj vedrine za tisto kantato in sem se odločil za drugo delo.

Kaže, da je zima mimo, torej bodo morali tudi kanadski ribiči kmalu podreti barake, ki so si jih v sezoni postavili na zamrznjeni reki St. Anna nad luknjami v ledu, da so skoznje lovili ribe. Pri takih odprlinah je lov po navadi zelo obilen, ker ribe ob njih hlatajo za zrakom, pri tem pa postanejo mnoge izmed njih lahek ribiški plen.

Hotel — rekli so mu »Pri zlatega ključu« — je stal na pobočju precej visoko nad vijoličastim dimom velikega mesta. Končno sem le imel mir, ki sem si ga želel že toliko časa; rad bi bil dal svoji kantati dokončno obliko. Zaigral sem prve takte, sonce je sijalo, izkoristiti je treba te prve pomladne dni, sem se spomnil in odprl okno.

Tik zraven hrušk, ki so stale v lepi vrsti, je bila čedna hišica, takšna, da se ob njej spomniš na trud in znoj pridnih ljudi. Pri odprtih oknih so se zibale bele zavese, v zaboju peska na levi so bile raztresene igrače. Otroka nisem videl, iznenada pa sem zaznal glas. Nekam hreščav je bil, kakor da njegova lastnica govori že sto let. Stopnjeval se je in nazadnje po dolgih tiradah prešel v visoki fis. Vmes je bil včasih dveminutni odmor, nato pa se je začelo iznova:

»Ne, Reinhold, pesek moraš spraviti z lopato nazaj v zabojo, pa prsta ne smeš vtikati v nos. Pazi na predpasnik, nov je in tako lep! Kar spomni se, teta Margrit ti ga je dala. Saj veš, kako težko ti ga je kupila, gotovo si je pritrkala pri hrani. Pa nikar spet ne posedaj na kamenju v senci! Da se tega ne moreš odvaditi! Kamen je v senci mrzel, pa lahko dobiš tisto kot lani. Se veš? Kar tresti je za začelo, tvoja uboga mamica pa je morala po doktorja Försterja, ki je tako drag.«

In spet: »Kolikokrat ti bom

še rekla, Reinhold, da ne smeš ven iz zaboja s peskom. Tam zadaj je zid, pa bi te lahko kačica pčičla. Ko ti je bilo leto dni, je vrtnar za tistim zidom ubil modrasa. Pravega modrasa, ti rečem! Če se spomniš nanj, me kar spreletava. Sploh bi bil moral bolje premisliti, preden smo se odločili za zidavo na tem kamnitem pobočju! Reinhold, že

Spet sem se spomnil na kantato in vzela slavto v roke, tisti trenutek pa se je javil znani glas. Prihajal je s terase pred sosedovo hišo. Spet je bilo nekaj grozečega v njem. Na terasi je stala nekakšna španska stena. Žene nisem videl, pač pa noge njenega moža v copatah.

... poguma! Ze stric Joseph mi je rekel takrat, ko smo pokopali sestrično Henny: Tvoj mož bi moral biti bolj pogumen, Annaberta, potem bi mi bil kar všeč. Ali si slišal, Hans? Ne mislim nič slabega, toda ko vidim, kako

Eduard Steenken
»ALI SI KAJ REKEL?«

ZLATO v rečnih naplavinah

Ze stari Rimljani so poznali bogastvo zlata v naplavinah makedonskih rek. Pradijo, da so tam našli tudi do 400 gramov težke in še večje zlate kepe. Zgodovinsko je dokazano, da je pridobil Filip Makedonski iz rečnih naplavin in iz rudnikov na leto 26.000 kg zlata.

Čisto zlato ima v Makedoniji najstarejšo rudarsko tradicijo, saj so na tem ozemlju kopali zlato mnogo prej kot v drugih jugoslovanskih republikah. Makedonci so imeli tudi prvi zlati denar v Evropi. Tako so znani kovanci iz časov Aleksandra Makedonskega, ki je dal kovati denar iz zlata, nakopanega ob vzhodni planini Kožuh pri Konjski reki.

Pravljica pripoveduje, da so zlato pridobivali delno tudi na dnevnem kopu, vendar so bile količine tako pridobljenega zlata sorazmerno majhne v primerjavi s tistim iz rečnih naplavin. Med poršinskimi kopi omenjajo stare pripovedke zlati področje Zlatice v sedanjem kratovsko-zletovskem rudnem bazenu.

Velikega pomena v pridobivanju zlata je tudi področje reke Anka v bližini Dojranskega jezera. Tam so našli dragocene ostan-

ke, med drugim rudniške mine, ki so s trdim kamenjem drobili zlate kepe. Po najdbah blizu rudnih ležišč sklepajo strokovnjaki, da so rudarji kar tam izpirali dragoceno rudo.

Teško je našeti vse makedonske reke, ki so naplavlale zlato. Eno najbogatejših izpirališč je bilo v Kriči Lavavici pri izlivu Bregalnice. Znana pa so tudi velika izpirališča ob Dojranskem jezeru. Vse do 19. stoletja so izpirali zlato v bližnji okolici Skopja, zlasti na tako imenovani Markovi reki.

Tudi nanje je mislil Giovanni Bertoli iz Torina, ki je nedavno umrl, je mislil v svoji oporoki tudi na osem pogrebcev: zapustil jim je iz svojega vinarstva sto litrov vina vsako leto do smrti zadnjega pogrebca.

V sodobni tehniški dejavnosti se čedalje bolj uveljavlja aluminij. Zlato ki so ga že pred desetletji označili za kovino bodočnosti. Zdaj ga uporabljajo že v številnih industrijskih panogah, gornji posnetek pa kaže most čez angleško reko Ebbw v južnem Walesu; pri gradnji so uporabili izključno aluminijasto konstrukcijo.